

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖR

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN 12 NOVEMBER 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE

JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

En finskt

UPPMOT Finlands ödemarker, genom städerna Tavastehus och Tammerfors, förbi små stationer, hvilkas lyktor hastigt glimma fram ur mörkret och försvinna susar tåget från Helsingfors fram med sina sofvande eller sömniga passagerare. En och annan sitter ännu vakent och ser mot det svarta fönstret, som likt en spegel återkastar kupéinteriören — därutanför står ingenting att se, öfver de tusen sinom tusen sjöarnas land, öfver skogar och fält, öfver de talrika vattenspeglarna, som vid dagsljus lifva och försköna denna sträcka, ligger nu mörk natt. Timme efter timme går färden fram hela natten lång. Och när dagern småningom bryter fram, äro vi redan vid Myllymäki, snart vid Seinäjoki och midt inne på södra Österbottens flackland, som oafbrutet fortsätter ända fram till Nikolaistad, gifvande en aning om den finska ödemarkens djupaste ödslighet.

Det är tidig morgon, när vi stiga ur vid Orismala, allt verkar så stilla som om det vore söndag, på planen vid stationshuset stampa de brungula, präktiga hästarna framför Orisbergs landå.

Orisberg! Finsk herregård i Storkyro socken — det stora Österbottens enda stora herresäte — en liten stat i öknen — ett litet samhälle uppvuxet på historisk mark. Medan landån rullar fram utefter långa långa landsvägar, än löpande mellan vida fält, än böjande af inåt rik och storvulet susande skog, berättas det om trakten kring Orisberg.

Vi befinna oss på "den stora ofredstidens" historiska mark, som så tyst och fred-

Orisberg

af strid och dödsvånda, så drucken af rödt människoblod och fylld af grafvar. Därborta på fälten invid skogsbrynet ligger Napoe slagfält, hvarest i det minnesrika slaget 1714 icke mindre än 2,000 finnar och 4,000 ryssar samtidigt ljöto döden, och längre bort, dit ögat icke kan nå, lägrade på några mils afstånd ligga Oravais, Lappo, Jutas, Ruona och Salamis.

Knappast en människa på vägarna, knappast en byggnad, det är bara minnena som susa och

herresäte

furorna som lyssna. Rundtomkring utbredda sig Orisbergs milsvida ägor — en jorddomän på 6,000 tunnland jord, en liten stat med cirka 300 underlydande. Så sagolikt isolerad, ensam, så långt borta från de allmänna stråkvägarna!

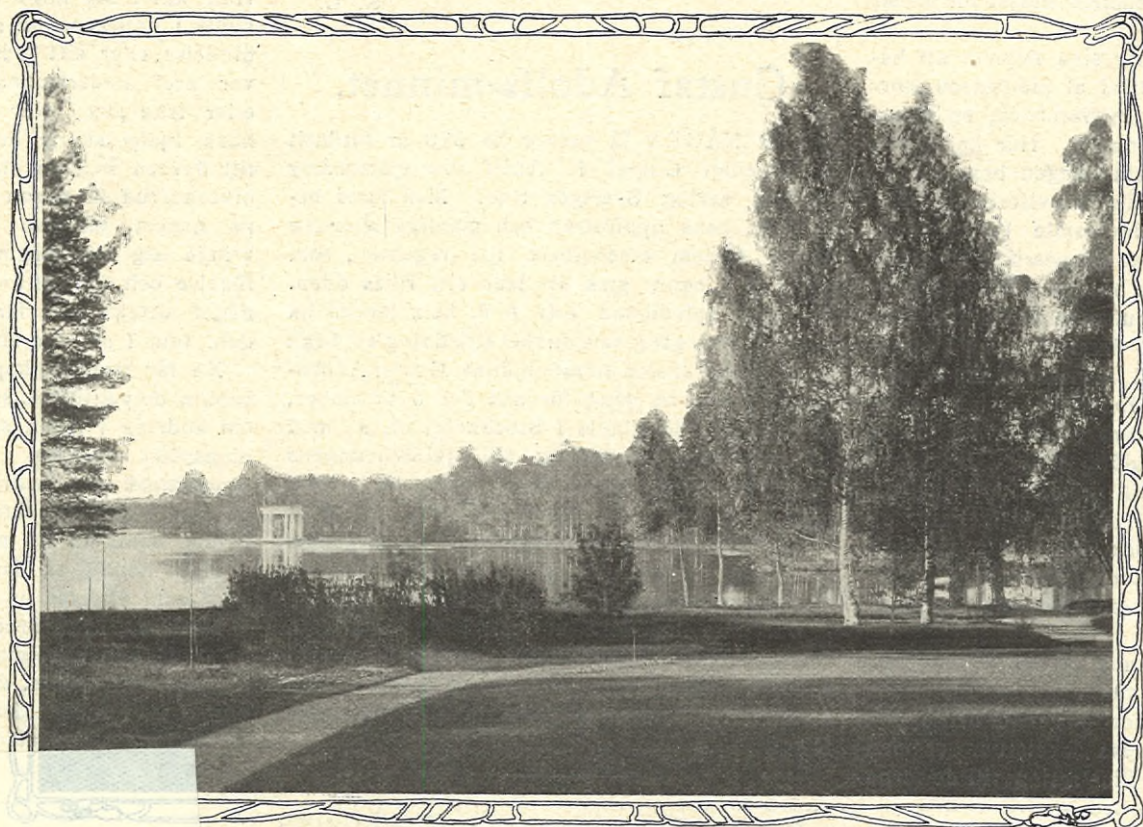
Efter nära en timmes åkning på landsvägen skymtar likväl äntligen ett tak — en fasad — flera tak — uthus — hela kolonien. Men fortfarande samma tystnad — tystnad öfver parken, tystnad öfver sjön med sina skogklädda holmar, tystnad öfver den stora, hvita kaktärsbyggnaden, som slottsläk reser sig mellan björkars lätta och redan höstlika grönska.

Så vackert här är, så fridfullt, strålande och stilla! Därute på hemdammens spegel glittrar solen, i parken falla höstbladen, gula och röda, och allt är tyst. Och det blomstrar, allt växer, allt mognar men med naturens egen hemlighetsfulla växtkraft och tystnad.

Så ljuder gonggongen och man samlas till bords. Det är något af gammal stil öfver det hela — inga elektriska ringklockor, intet studeradt raffinement, tjänarna inkallas vid behof, befallningarna utdelas högt på finska, man äter under gladt samtal, och konversationen föres på vårt svenska språk.

Ser man nu icke ut genom fönstret mot vidder, som aldrig taga slut, tror man icke på Orisbergs isolering. Ty här äro dagens frågor, tidens spörsmål lika brännande som där ute i de stora centra, här har man tid att tänka, fördjupa sig och göra val, synpunkterna bli färre men äfven större, konsten i den mån den älskas eller idkas blir snarare en bofastvän än ett tillfälligt tidsfördrif.

Orisbergs egendom,

TEMPELUDDEN VID HEMDAMMEN.

WETTERGREN & KERBER

DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

Ensamma mödrar.

som är bekant ända från Karl X:s dagar, då man hoppades finna järnmalm från det s. k. Silfverberget, har nu i snart 150 år tillhört Björkenheimska släkten i tre led. Fordom ett för norra Finland mycket betydande järnbruk, har det från senare delen af förra århundradet, då bruksrörelsen småningom nedlagts, öfvergått till det storartade jordbruk som det numera är. Med klar blick för de möjligheter, som lågo slumrande i dess kärnmarker, lät fadern till nuvarande innehafvaren, bergsrådet J. M. Björkenheim, uppföra de stora och ännu i bruk varande ladugårdar, som från 3 kor numera hysa 125. Orisbergs nuvarande ägare, landbruksrådet *Edward Björkenheim*, har sedermera företagit åtskilliga utvidgningar och förbättringar, drifvit upp dess kultur och däraf gjort en mönstergård af hög rang. Gården föder f. n. cirka 300 djur, jordbruket drifves i stor skala, å egendomen finnas en landtmannaskola samt en statens kombinerade mejeri- och kreatursskötarskola, hvarifrån hvartannat år ett 100-tal elever utgå. Vidare finnes mekanisk verkstad, där till helt nyligen stångjärnshammaren gått, men som nu arbetar med fullt moderna maskiner, utsändande jordbruksredskap öfver hela landet. Allt mera har Orisberg sålunda blifvit ett centrum för jordbruket i Österbotten, och två gånger årligen hållas där s. k. landtmannadagar med excursioner och föredrag, då tusentals personer från kringliggande nejder samlas på dess ägor.

Men brusat från allt detta arbete, som ständigt pågår i det tysta, förmår denna vackra höstdag icke störa den djupa stillheten, det sällsamma intryck af helgdag, som hvilar öfver Orisberg. Vi vandra genom den stora, djupa parken, igenom den fridfulla lilla kyrkogården, där det lilla samhället beredt sina döda en sista hviloplats. Solen strålar höstblank, förstärkt af de skarpa reflexerna från den 3 km. långa för århundraden sedan konstgjorda hemdammen — en strålande klar liten insjö med holmar här och hvar utkastade såsom oaser. Och äfven de ett verk af människo-hand, af en fantasifull naturarkitekt. Längst ute på en af uddarna lyser en liten vit pelarbyggnad — därifrån går kyrkklockklängen ut öfver sjön, när det ringes samman till gudstjänst. Nära kyrkogården, inbäddad mellan parkens träd ligger den lilla brukskyrkan, en gammal byggnad från 1834, uppförd af en af Finlands stormän, uppbyggaren af Helsingfors, Engell. Den användes numera endast för privat gudstjänst.

Äfven denna kyrka har sina minnen att berättas. Här har ett flertal af pietismens stormän predikat — en Lars Stenbäck, en Oscar Durckmann, en V. Malmberg. Här har äfven Zacharias Topelius första gången begått Herrens nattvard, detta under en vistelse å Orisberg hos sin kusin, dåvarande kaplanen G. Topelius. Och i denna minnesrika trakt var det äfven som den unge blifvande skalden mottog de första starka impulserna till "Fältskärens berättelser". Här står ännu Larssons (Laurilas) mäktiga gård och Bertilas hemman som bevitnat så många af Bertelskölds fängslade öden, här inom Storkyro socken ha dessa människor lefvat och dött, hvilka inspirerat Fältskärn åtminstone till början af hans allbekanta historier — i denna tysta park, på dessa fjärran vägar gick sagan lika visst en gång och väntade på Zacharias Topelius, som den vid Mårbacka gick och väntade på Gösta Berlings författarinna.

Och när aftonen kommer och familjen samlas i den stora salongen växla gärna historiens minnen med dagens frågor — genom den öppna dörren till ägarens privata arbetsrum ser man då samtidigt såsom en illustration till de forna

Landbruksrådet Edward Björkenheim. Fru Ingrid Björkenheim, f. Rancken.

blodiga dagarna en dyrbar gammal vapensamling och å ömse sidor om skrifbordet två pyramider af kanonkulor, som under jordens bebrukande upphittats å de kringliggande f. d. slagfälten.

Släkten Björkenheim är ursprungligen svensk och bar oadlad namnet Björkman, bekant för äldre stockholmare genom den ännu vid Rege-ringsgatan liggande s. k. "Björkmanska gården".

När samtalet ett ögonblick afstannar ljuder från flygeln de flyktiga, trippande tonerna af en förtjusande gavott — samma gavott som spelades den olyckliga maskeradkvällen, då Gustaf III föll offer för en lönnmördarkula. Snart faller den spelande in i en annan stämning, tonerna komma djupa och gripande — det är Jean Sibelius, Finlands stolthet och geniale kompositör.

Därute på hemdammen glittrar månskenet i klara, breda silfverflöden, lyser på de höga björkarnas hvita stammar, faller in genom fönstren, brottande med lampornas ljus, upplysande mörkret i öfvervåningens många öde gästrum.

Redan före midnatt är allt tyst och stilla, en milsvid obruten, rofull tystnad — månen har klarnat och lyser trolskt öfver landskapet, öfver den sagolikt vackra parken kring det gästfria, vänsälla, minnesrika Orisberg.

S. L.

Gustaf Adolfs-minnet.

OM NÅGRA få veckor ha 300 år förflutit sedan Gustaf II Adolf som sjuttonårig yngling besteg Sveriges tron. Men hans begåfning, hans uppfostran och manliga sinnelag gjorde honom omedelbart till regenten, som med fast hand gick att leda sitt rikets öden. Sveriges hufvudstad och f. ö. hela landet ha alltså denna gång haft dubbel anledning att begå minnet af en af sina största hjältar. Gustaf Adolfsdagen är nu en gång för alla den 6 november, och den högtidlighölls i Stockholm bl. a. med ett imponerade fackeltåg till hjältekonungens staty af härstädes förlagda trupper. Som detta moment i festligheterna var det mest framträdande och mest anslående, har Idungenom en af sina tecknare återgifvit detta hugfästade af Lützenhjältens aldrig bleknande minne.

Därjämte meddela vi också en bild från Gustaf Adolfsfestligheterna i Sundsvall, hvarvid å därvarande stortorg attacktes en vacker Gustaf Adolf-staty, hvilken modellerats af H. Sörensen-Ringi.

TÄNK ÄNDÅ, att man i detta land, där det ropas på barn och barn, där nativiteitssiffran är så låg, medan landet är så stort, skall anse sig ha råd att lämna de ogifta mödrarna med sina barn snart sagdt utan skydd och hjälp! Man ser ju dock genom skillnaden i barnadödligheten mellan barn, födda inom och utom äktenskapet, att det är vanvården och ingenting annat, som dödar så stor procent af de senare, vanvården och skilsmässan från modern.

Samhället har ingen plats för ogifta mödrar med barn, de existera icke officiellt, och möjligen menar man, att de heller icke behöfva göra det i realiteten. Men lifvet har andra lagar än samhällets, det blossar upp hvar det behagar utan alltför mycken hänsyn till samhällets dom. Det kommer sedan an på detta att kväfva eller vårda det.

Det är nu inte meningen med dessa rader att föreslå någon slags obegränsad välgörenhet mot ensamma mödrar, medan de gifta skulle få slita hårdt för sina barn. Det vore oklokt och orättvist. En enda individ kostar staten och kommunen så mycket i utbildning, att man väl kan begära att föräldrarna skola bidra till eller ombesörja dess underhåll. Men det finns många andra sätt att hjälpa de ogifta mödrarna.

Genom barnvårdsbyråns omsorg och delvis genom Iduns förmedling ha många små hemlösa barn funnit vägen till de barnlösa hemmen. I många fall är detta för barnet och modern den bästa, i några fall den enda utvägen.

Men det finns mödrar, som kunna och vilja arbeta för sina barn, hvilkas hjärtas innersta instinkt säger dem detsamma, som de sociala arbetarna förkunna som princip: låt modern behålla sitt barn.

Hur skall man hjälpa dem? Hvem skall hjälpa dem?

Den naive säger genast: barnets far. Men barnets far spelar vid dessa tillfällen vanligen en löjlig och ömklig men alls ingen ekonomisk roll. Det är inte ovanligt att en arbetare, en handtvärkare, när han inleder en kärleksförbindelse, förstår att kallblodigt och rutineradt lägga det hela så att det icke skall sluta i någon ekonomisk förbindelse för honom själf. Han aktar sig noga för att ge kvinnan något bevis i händerna på att han erkänner sin förbindelse eller sitt faderskap, och när han skriver bref undertecknar han med skrifmaskin eller icke alls. När så den dag kommer, när hans hjälp skulle behöfvas, då har han tagit till flykten som en stackare. Men kan modern öfverhufvud få någon spaning eller några bevis på honom, så kan hon för det första icke tvinga sig till något understöd före barnets födelse och för det andra kan hon icke utkräfvat något direkt, hon får vända sig till fattigvården, som i sin tur skall klämma den skyldige.

Nu får man väl hoppas, att lagstiftarna skola beakta de petitioner, som inkommit med begäran om ändring i lagen så att barnafäders försörjningsplikt skärpes. Likaså att det uppfostringsarbete, som bedrifves af barnavårdsbyrån, då den försöker förmå fäderna att godvilligt betala, skall ha sin moraliska verkan.

Men ännu så länge äro barnafäderna så godt som alldeles ur räkningen som hjälpkälla. Moderns egen arbetskraft räcker dåligt till, helst då hon blir bunden af barnet. Skall hon gå bort och arbeta, uppstår frågan: hvar skall barnet vara under tiden? Krubborna öppna merendels för sent och stänga för tidigt för att modern skulle kunna hämta och lämna barnet på väg

<p>Prenumerationspris:</p> <p>Vanl. upplagan: Helt år Kr. 6.50 Halft år » 3.50 Kvartal » 1.75 Lösnr: » 0.12</p>		<p>Praktupplagan:</p> <p>Helt år Kr. 8.— Halft år » 4.25 Kvartal » 2.25 Lösnr: » 0.15</p>		<p>Stockholm, Mästersamuelsg. 43.</p> <p>Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9808. Kl. 10—4. Red. Nordling: Riks 8680. A. 402. Kl. 11—1. Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 8859. Allm. 4904.</p>		<p>Annonspris:</p> <p>Pr millimeter enkel spalt: 25 öre efter text. Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.</p>	
--	--	--	--	---	--	---	--

till och från fabriken. Grannhustrun kanske hvarken är villig eller pålitlig tillräckligt för att hjälpa. Hemarbetet å sin sida är för dåligt betaldt, för att modern skulle kunna hyra en hygglig lägenhet och skaffa kläder och mat därjämte.

Barnavårdsbyrån vill ju söka inskräpa hos sina unga klienter ansvarskänsla gent emot barnet och vikten af att mor och barn hålla ihop, men det händer så ofta, när det sedan gäller att praktiskt tillämpa principen, att man blott litet kan göra för att understödja den goda viljan hos modern.

Den första hjälp, som behöfves, är arbete, men arbete i en sådan form, som kan intas och utföras af en kvinna med ett litet barn att sörja för. Om arbetsgifvarna, det må vara husmodern, som behöfver en tvätterska, en strykerska eller något annat, affären som behöfver en städerska eller husvärdin en portvakt, ville ta någon hänsyn till kvinnans ställning och förmåga, skulle hon lättare än nu är fallet kunna förtjäna sitt bröd. Nu är ju barn en styggelse för husvärdar, arbetsgifvare och lägenhetsuthyrare, och undertecknad har själf iakttagit ett fall, då det upptäcktes att portvakten hållit ett halfårsbarn doldt i lägenheten flera månader, — med hvilka medel det tvangs att vara tyst frågar man sig. Upptäckten skedde af en jungfru, som skulle ner i tvättstugan klockan 5 på morgonen och fann några småkläder öfver ett streck på gården hvarpå hon iakttog hur portvakten smög sig ut och försiktigt tog in dem vid 6-tiden.

Som jungfrur i de privata hemmen borde de ensamma mödrarna mera ofta än nu är fallet få lof att ta barnet med sig. Att det har sina olägenheter, ibland för herrskapet ibland för tjänarinnan, som får bära tyngre arbetslass för att göra rätt för bägge, är oomvistligt. Men med god vilja å båda sidor, skulle det vara en lösning på många ogifta mödrars existensproblem.

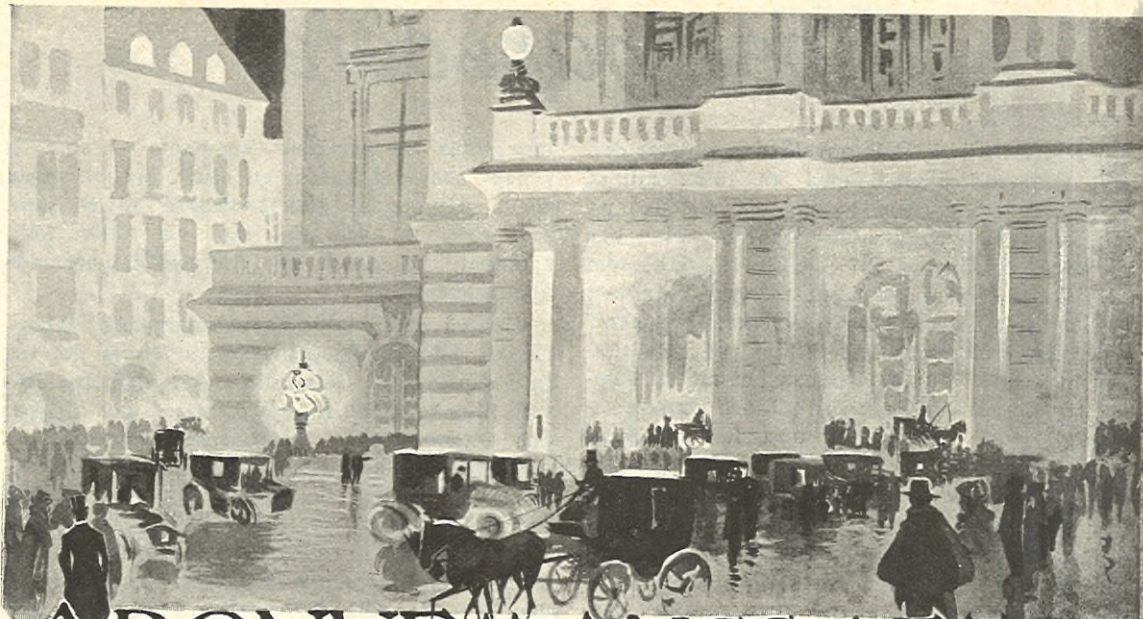
Öfvergår man så till de mera direkta formerna för hjälp, så finns det en, som litet hvar skulle kunna komma ut med.

Många ge ju ganska vackra summor hit och dit till välgörenhet utan att kunna få glädja sig åt något synligt resultat. Hur skulle det vara att samla dessa kringströdda summor på ett enda håll och ge dem efter barnavårdsbyråns eller någon annan institutions anvisning åt en mor till månatlig hjälp vid fostran af hennes barn? En liten fosterhjälp på några kronor i månaden skulle helt säkert möjliggöra för en mor att ha barnet hos sig. Hjälparen skulle få för sin del glädjen att se barnet frodas och bli stort och se det växa fastare samman med modern. På *Barnavårdsbyrån, Kornhamnstorg 51, Stockholm*, har man flera fall, som just vänta på någon sådan hjälpare, och då inom Iduns läsekrets förut funnits så god resonans för den vädjan om fosterhem, som byrån framställt, tro vi att detta nya uppslag också skall mottagas med sympati.

Men barnavårdsbyråns verksamhetsområde utvidgas alltjämt, och i dess arkiv samlas allt fler och fler historier om underliga människöden, om bruten ungdom, frestelser, upprättelse, kärlek och grymhet, om all den lifvets brokiga tragik, som spinnes omkring ett litet barns inträde i världen. Och med vidgade erfarenheter komma nya uppslag.

— Vi behöfde ett bostadshus med lämpliga billiga lägenheter för ensamma mödrar och barnkrubba för spädbarnen, säger föreståndarinnan och ser ut som om hon tänkte att man också skulle få hvad man behöfde.

E. W.

ABONNEMANGSAFTON

Förspel.

DET STUPAR ett regn ur den höstliga skyn och smäller mot gatan och smackar, och bilarna tjuta och fräsa i dyn med ilgods af fruar och frackar.

Där är konsulinnan, som födts i en gränd, fast härkomsten nu ej kan spåras. I fjol blef hon gift och monterad och tänd och — skild för en grefve i våras...

Det risslar af silke, det trippar små skor af guldskinns och getskinns och siden, och målet är operans nye tenor, som väntas bli hjälte med tiden.

Strängt taget förstår man musik inte alls — man tänder passioner och släcker; man visar sin klädning, sin barm och sin hals, så länge den tillgången räcker.

Man målar sin känsla och pudrar sitt tal, som fladdrar från östern till västern, och blicken är granskande, dämpad och hal — men stilla! — nu börjar orkestern.

Mellanakt.

RIDÅN har fallit och salongen tömmes. Tenorn berömmes, hans röst, hans spel, hans ögon — intet glömmes.

Hans konst charmerat och man är glad, att man har abonnerat.

Två älskande hvarann med blicken äta och helt förgäta finalens tid, då dagarna bli släta. En ung grefvinna fått ett förfruset hofrättsråd att brinna.

Här går det kvicka följdt af det banala — en värld i gala, som lånar mera än den kan betala. Här knoppas fröknar, som kommit hit från landsortslifvets öknar.

Och flirten risslar genom korridoren, ty här finns våren i form af människor i dårskapsåren med fras och later, som alltihopa är en stor teater.

Men klockan ringer, ljusen gå i nedan. "Vi träffas sedan!" Man strömmar in. Kritiken sitter redan på sina vaglar och granskar filosofiskt sina naglar.

Final.

NU HAR hjältinnan dött och hjälten likaså — det mullrar doft i pukans skinn. Man finner slutet sött, och genom fälld ridå de båda liken ropas in.

Men nog var kvällen lång och tråkig med besked... Nu annan melodi och ord! Man tar i stora språng en gammal välkänd led direkt till oprakällarns bord.

Ack, själen blir så lätt bland akvavit och sill och vänner, hummer och cliquot. Det doftar operett, och säga hvad man vill: allt så'nt är lifvets malt ändå!

"Hvad önskar fröken Chose? Filet på gös... kalkon? Och du, min vän... en majonnäs?" Se'n rätterna begås med lämpligt kryddad ton af billig kvickhet och fadäs.

Och Stockholm blir i natt en nymf i stjärntrikå, som man vill trycka till sitt bröst. Totalt man glömmes att en hvardag väntar grå med växlar och med kulen höst.

Champagne och oförnuft och kvinnoläppers smil, de färga nu en färglös värld. Och sist i nattens luft kring Djurgården i bil man gör en hemlig dårskapsfärd.

ERNST HÖGMAN.

KOSTYMER

Det är ej likgiltigt, till hvilken kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

huru smutsiga de än må vara kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Kanske behöfver Ni ej i år köpa någon ny. Kemisk tvätt och prässning af kostym kostar endast Kr. 4.50 hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

Endast Kr. 4.50 hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople-
och Tryckpapper
samt Kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Höstrhapsodie.

EN KÄNSLOFULL novellist gick öfver den vimlande planen, med en blick full af förhoppningsljus vemod upp mot urtaflan på den höga basarbyggnadens fronton. Han bar i fickan två biljetter till Svenska teatern, som han fått till skänks af en tidning, i hvilken han då och då, när ingifvelsen kom på, skref små kåserier. Ännu dröjde det två hela timmar innan det skulle förunnas honom att hemligt trycka sin älskades hand i den dunkla salongen, sedan ridån gått upp för "Gardesofficeren".

Han gled in på en gata med bodar, som inte föreföll att tvina, där de låg i skuggan af jättemagasinet. Tvenne ståtliga kvinnor stod i ett fönster och visade sig bara, öppet för alla som gick på trottoaren och tittade ditåt. De vände sig rundt för de flyktiga åskådarnas blickar och väckte hos somliga begär efter de luxuösa korsetter de bar. Novellisten såg också på de vackra kvinnorna och tänkte:

— De är inte verkliga, dessa signorer, lika överkliga som mina drömmars drottning... Och dock, hon lefver, medan dessa blott visar lemmar af vax, och invärtes är de... ja, hur är de invärtes? Hurudan är mina drömmars drottning innerst inne? O, alla himlens stjärnor, kunde jag någonsin utransaka detta!

Vid hörnet midtemot det stora magasinet låg en automatisk förfriskningslokal, där man kunde gå in och sedan försvinna utan ett enda ord till någon människa, utan bön eller tack byta sina mynt mot hvad som helst man behagade, om man blott behagade lagom. Novellisten, som enligt sin yrkesplikt skrifvit noveller hela dagen, kom nu i håg att han inte haft tanke för annat, ej ens för mat. Nu förnam han följden af att endast två gånger och senast klockan ett ha tändt sitt lilla spritkök och blandat en styrkande dryck af kakao, strösocker och kokande vatten. Den kraft han sålunda tillfört organismen var nog för länge sen förtärd, men anden flammade ostörd. Något måste han dock ha till lufs före teatern, sedan kom supén vid den tillgifnas sida på någon lysande restaurant.

Han sköt upp dörren till automaten och gick fram långs raden af smörgåskaruseller under glaslock. Där fanns intet som lockade hans smak. Men förnuftet sade: tag en smörgås med två krokiga strömmingar på! God är den inte, men har dock en fördel framför de andra, den var af begynnelsen lika torr som nu, sedan många försmått den... De andra har stått och blifvit torrare.

Vid det han förtärde detta blygsamma näringsmedel, såg novellisten upprepade gånger genom fönstret efter hösthimlens blånad, men utsikten stängdes hvar gång lika obarmhärtigt af jättemagasinet bakvägg. Då klängde hans spejande ögon sig fast vid ett ord, som han oemotståndligt blef tvungen att stafva, han läste det bakfram på rutan och njöt. Sälla dagar vid det ljumma Medelhafvets strand trädde fram ur minnets skugga för hans själ, i all sin prakt af färg och fägring, med känslotonernas hela orkester i behåll. Detta sköna sanatorium mellan lundar af oliv och pinie, där han vistats några lyckliga månader ett år, då han af en slump var förmögen och sjuk... Quisisana! Här är ljuft att dväljas, luften vaggar, mättad af doften från Corsicas örter...

När han fullbordat sin måltid, steg han upp för att gå, gå från en tjugande midinette —

antagligen af basarens kompani — som åt soppa och gaf honom en blick för hvarannan sked. Hvarannan gick åt vänster, till en herre som bredbent och röd stod vid själva källsprånget och drack sig otörstig, i upprepade glas porter.

Ute på gatan hade skymningen fallit tätare. Dagen minskade betänkligt ju längre det led in i september. Snart kom det egentliga vädret tillbaka, det riktiga klimatet med mörker och bitande vind. Intermezzot var förbi, det sköna leka-sommar nu till ända. Universum kastar masken, visar åter sin trumpna, naturliga min. Novellisten blef ett ögonblick bitter vid minnet af ovett han fått för sin svaghet att ibland ha sökt afbildla världen som den är. Han klef öfver en uttorkad rännsten och tanken slog om:

— Nej, kritiken har rätt, och publiken har rätt, så grått i hyn som lifvet är, vore det minst sagt oanständigt, om man lät det exponera sig osminkadt. Sminket på! Sminket på! Hellejuja!

Återigen såg han, det var en vana, nästan som en spasm, upp mot den oändliga rymden. Ljusskiktet från en butik för konstgjorda blommar slukade stjärnpällens strålar. Han blef inte varse några himlakroppar, men myriader grand af orent damm och människors osunda ångor band skenet från butiken, så det var som skrede han fram på sin väg, täckt af en matt gyllene, tunn sidenbaldakin.

I huset midt emot högt uppe, men hiss fanns att tillgå, satt en flicka från Östergötland, som ett par gånger vårdat hans fingrar och gifvit deras toppar en mönjaröd, glansig polityr, som gjorde honom öfvermodig. Dessa fingrar, som hans älskade tillbad, dem han skref med och spelade så vackert med och som skapade de smekningar hon njöt. Utan tvifvel skulle det roa henne, om han lät sina betraktelser under mellanakterna på "Gardesofficeren" följas af gester som blixtrade.

— Men det är tämligen sent, antagligen har de stängt för att hon skall hinna klä om sig, innan hon går i Blancs med någon banktjänsteman...

I detsamma som novellisten tänkte korsa gatan, gled en bil utan ljud långs trottoarkanten, drifven, stod det bakpå, af komprimerad luft. Hur oerhördt måste inte den luften vara komprimerad, som kan drifva en bil med många människor i! Man svindlar inför teknikens makt. Hvad är min teknik, jämförd med detta!

Ensam, förödmjukad, öfverflödig stod en människa på trottoarkanten, till men för trafiken och funderade på, hur det skulle ha gått, om inte han haft tur att upptäcka bilen i tid. Hur skulle det ha gått med hennes leende i kväll, hon som var hans lif och kraftens källa?

Nej, det dröjde länge ännu, först klockan 7,50 skulle hans vemod, all oro finna lisa i glansen af hennes troskyldiga blick. Han måste låta hissa upp sig till fröken, som filar naglar så bra, och höra om hon tar emot. Inte värre än att han får dala ned igen.

Det kom en annan och öppnade.

— Jag har varit här förut — sade han för höflighets skull. — Är det kanske för sent i kväll?

— Nej, var så god och stig in!

Den stora salongen låg svämmande i ljuset

från en venetiansk krona. Dörren till kabinettet stod på glänt. Den som öppnat kom springande öfver det glatta parkettgolfvet, smidig, kallistenisk. Ögonblicket efter började golfvet att gunga vid det hon sprang tillbaka samma väg, hon sprang.

Novellisten hade sjunkit ned i en stol af ohygglig form, som för fem år sedan af kånare lofprisats som ett mönster till konstens pånyttfödelse. Han plågades vid att sitta i denna stol, som dock var så vacker, innan man förändrade mening om den. Han reste sig, när den unga damen trädde in i salen och förkunnade att det nu var i ordning.

Han gick rakt fram till väggen i kabinettet, där det hängde många fotografier, valde ut en, som han pekade på och sade:

— Hvad är det?

— Jag vet inte jag.

— Det är antagligen den mannen, som målat den taflan, som är afmålad på denna tafla, alltså Balestieri! Fröken känner inte Balestieri: Musik i ateliern?

— Nej, var så god och sitt!

Han lydde. Han tänkte: om detta är Balestieri, har mannen ett intressant utseende. Hvem skulle det eljes vara, som målade sig själf framför den kända duken? Novellisten föraktade inte alls dessa atelierbilder, mättade som de var med novellistik.

— Sist jag var här var här en annan fröken.

— Ja, doppa, var så god!

— Hon gjorde intryck af att vara en skicklig manicurist. Och nu är hon borta — sade novellisten för att visa, att han var litet bortskämd, för att egga kvinnan till nit. Svaret lät vänta på sig en bråkdels sekund för länge:

— Jag känner henne inte, jag tror det var en skicklig manicurist, nu har hon ferie.

— För mig suckade hon under värmeböljan, att hon inte skulle få ferie.

— Hon kommer kanske aldrig igen...

— A! — sade novellisten och tänkte, det är nog det bästa, riktigt fin var hon inte. Denna verkar noblare, henne kommer damerna att fästa sig vid.

Han satt länge tyst och såg på den flitiga filen.

Men i tystnaden tänkte han så häftigt på den älskade, att han för så vidt lika gärna kunde ha strukit omkring bland lyktor och folk, han fann ingen lisa. Det måste pratas.

— Fröken har visst inte varit här så länge precis.

— Tre veckor.

— Fröken kommer från Hudiksvall, kan jag höra.

— Nej, jag kommer från Chicago.

— Nå, det låter höra sig!

Nu förgat novellisten sin älskade med ens. Hon svann ur hans minne som en drömbild i vaknandets stund. Han var helt hos henne, som höll hans ena lilla finger i sin nypa, betäckt med en duk. Hon från Östergötland höll alltid med bara kalla klorna, det var en ovärdsam tös, uppenbarligen.

— Då har fröken nog läst boken om Helge Bendel, hvad tycker ni om den?

— Det finns somliga som har det så, andra har det bättre, men alla har det svårt. — Hon tappade filen. — Alla har det svårt...

— Det var en gång en dam, som utöfvade samma talang som ni... hon for öfver hafvet.

— Ni menar henne, som blef gift med en grefve? Hvilken saga...

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS
Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR
till IDUN 1909 och föregående år
tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kanna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

— Ja, inte sant! Tänk er, henne har jag sett. Och känner honom också för resten...

Manicuristen såg på novellisten med en förvånad, spejande blick:

— Öden kan vara märkvärdiga — sade hon lugnt. — Man ser och hör så mycket i Chicago, men det tröttnar, man brister.

— Då är ni nöjd att ha kommit hem?

— O, det var förfärligt! Jag fick brev från min syster, att jag måste komma, om jag ville se min mor i lifvet, och jag reste.

— Hufvudstupa?

— Å herre, det tog tre veckor innan jag hann ombord, man måste ju ordna, man kan inte rymma så där.

Då stammade novellisten med bäfvan i rösten, som han sökte dölja:

— Hur väl att hon kom sig!

Det såg han på den unga flickans blus att modern lefde. Och han kände hur smärtans blodsdroppar sipprade ut från hans hjärta, som saften ur en ädel apelsin. Och han räknade: sist jag räknade var det nio år sedan, nu är det tolf, sen de skref till mig där borta ifrån, att nu skulle jag skynda mig ombord, om jag ville se... Men jag hann aldrig ombord, och har inte hunnit ombord ännu. Det finns intet mer att se där bortom hafvet...

Till manicuristen talade han inte mer, men hon hade hans aktning, full af sympati.

Och han fick inte mer veta hvad hon tänkte för hon sa heller inte ett ord, förr än när det var klart. Då sade hon:

— En och femti.

Och han svarade:

— Jo tack, jag har varit här förut...

ALGOT RUHE.

LÄSARNA af nedanstående, med andra pris belönade uppsatsen skola säkerligen genast anmärka omöjligheten af att för 45 öre få rådjursstek för 8 personer, såvida man inte skjuter djuret själf. Prisbedömnarna ha icke förbisett denna oegentlighet, men ansett att uppsatsens förtjänster i öfrigt trots denna felträkning berättigat den till ett pris.

Ödmannensinsamlingen afslutad.

Professor Björck åtager sig att utföra porträttet.

MED ANLEDNING af hofsångaren Arvid Ödmannens afsked från Operan efter närmare 40-årig tjänstgöring riktade vi för några veckor sedan en uppmaning till vännerna af hr Ödmannens konst att göra något för förverkligandet af tanken om ett Ödmannensporträtt att skänkas till Musikhistoriska museet. Vi redovisa i dag för de penningbidrag, som influtit å våra listor. Den största posten å desamma är den af 1,720 kronor, skänkta af en anonym gifvare, som velat utfylla summan till de 2,000, som behöfdes för att porträttet skulle kunna komma till stånd. Sedan de erforderliga medlen alltså förefinnas, ha vi vänt oss till professor Oscar Björck, som intresserat sig för tanken och lofvat utföra porträttet. Herr Ödmann har uttryckt sin glädje öfver den hyllning åt hans konst, som önskan att se hans bild på museet innebär, och har förklarat sig med nöje vilja sitta för professor Björck.

Redovisning.

Herr o. fru Emil Österlind, Sthlm 10: —; fru Anna Arnberg 100: —; Trio 5: —; fr. Ida F. 5: —; fr. Hilda F. 5: —; hr Wilhelm F. 5: —; fr. Nelly Hammarquist 2: —; fr. Gustava Meister 1: —; E. T—e 10: —; D. T—e 5: —; A. C—g 5: —; Ebon 1: —; fru Anna Pettersson, Manfred Pettersson 10: —; frkn Augusta Ljungqvist 5: —; M. H:son 3: —; Helena Munktel 20: —; Mathilda Dahlström 10: —; Anna Lundberg 5: —; G. G. och A. R. 3: —; A. W—n 5: —; —nn 3: —; Anna Andersson 5: —; Solo. 25: —; professor O. Björck 10: —; And. Hansson 2: —; fr. F. Lindström 2: —; fr. Anna Jacobson 5: —; Ida Armfelt 10: —; fr. Frida Andersson 3: —; anonym gifvare 1,720: —. Summa Kr. 2,000.

RED. AF IDUN.

DÅ JAG I IDUN läste om sparsamhetsfrukosten och uppmaning att "ta itu med experimentet", ställde jag mig skeptisk till utförbarheten af detsamma. Men då jag räknat efter litet och tänkt mer, beslöt jag mig för att göra ett försök.

Alltså: Fram med kokböcker, erfarenhet och — energi!

Frukostbordet står dukadt. Höstens varma färger i vildvin och rönnbär smycka det såväl i en dominerande, ehuru låg, kristallvas på bordets midt som ock i rosetter och fina slingor på den hvita damasten.

En mycket liten kvist rönnbär på ett vildvinsblad, som ännu helt bevarat sin sommargrönska, sitter i hvarje servett, och ett löfverk af vildvin från taklampen öfver bordet ger det hela idyll af trädgård.

Värdinnan afsynar sina händers gärning, under det hon fröjdar sig öfver, att det hela ej kostat henne ett öre — blott arbete — det enda hon får slösa med vid tillställandet af en sparsamhetsfrukost.

Så ordnar hon melonskrifvorna på en bädd af vildvinsblad i kristallskål, likaså de nyss afskurna, härligt daggiga drufvorna, ställer glasbringaren med friskt brunnsvatten — den hälsosammaste af alla drycker — på bordet, lägger yttersta hand vid de varma rätterna och är färdig att mottaga sina gäster.

Då — anländer en oinbjuden, en långväga resande anhörig.

Men låt oss ej "tappa koncepterna"! Ett kuvert till, en rönnbärsbukett till! Värdinnan vet, att anrättningarna räcka icke blott till åtta personer utan till nio, ja, tio, om så vore.

Precis klockan 12 sitter sällskapet till bords. Redan från början är stämningen den allra bästa. Det var något nytt med en sparsamhetsfrukost, och det opröfvade äger alltid en viss tjustning.

Frukostens menu såg ut så här:
mör och bröd.

Afredd vegetarbuljong i koppar och ostcroutoner. Stufvad rödspätta serverad i snäckor. Jordärtskockor med rördt smör.

Persiljeomelett med panerade palsternackor. Kall rådjursstek garnerad med sin säs, äppelgelé och rödda färska lingon samt tomater.

Melon och vindrufvor.
Kaffe.

Grosshandlande N. tillåter sig under buljongsdrikingen uttala tvifvelsmål öfver, att drycken kokats på enbart vegetabilier.

"Icke ett uns kött har användts härtill," svarar värdinnan, ej utan en viss stolthet.

"Hvilket trolleri," utbrister grosshandlaren.

"Det är intet trolleri alls, det är resultatet af litet utbildning i kokkonsten, återtar värdinnan.

"Nog minner detta om hafsbrus och böjjesång," utbrister lilla fröken C., då fiskrätten serverats.

Men herrarna äro redan inne på politikens gebit och fortsätta här oförtrutet medan damerna ömsom följa dem kastande in en replik, ömsom röra sig på det kulinariska området, hvilket alldeles särskildt blef fallet, när omeletten kringbjudits.

"De franska husmödrarna excellera ju i omeletter," hörs en damerna.

"Det ryktet ha de, och," meddelar värdinnan, "efter hvad jag läste här om dagen i en tidningsartikel skulle hela deras konst bero af — utom den skicklighet, som vinnes genom daglig öfning — att de ej använda mjölk i sin omelett utan grädde och vatten"

Sjuttonåringen, fröken C., fick stora ögon. "Vatten, kan man använda vatten i omelett?"

"Det är just, hvad man kan. Vatten och grädde göra den mjukare och porösare än mjölk, som hårdnar den," underrättar värdinnan.

"Det skulle vara till både nytta och nöje att få beskrifning på rätterna här och prisuppgift på hvad som gått åt. Jag vore tant särdeles tacksam härför."

"Du intresserar dig för det husliga" — värdinnan ser på sin unga vän med förnöjd blick — "och det skall bli mig en glädje att presentera dig den förteckning jag gjort på min sparsamhetsfrukost."

Förteckningen var, som följer:
Afredd vegetarbuljong, 3 morötter 3 öre, 4 palsternackor 4 öre, 1 liten purjo 2 öre, 3 kvistar persilja 1 öre, 1 1/2 l. jordärtskockor 30 öre, 1/2 matsked smör 3 öre, 1 matsked hvetemjöl, 2 äggulor 8 öre, 1 tesked salt, 1 tesked socker, summa 51 öre.

Morötter, palsternackor, purjo och persilja kokas för sig, skockorna för sig. Spadet af hvardera silas och slås samman men litet af skockornas spad sparas till dessa som hållas varma i sin gryta. Smöret och mjölet fräses samman och spadet slås till under vispning. Äggulor, salt och socker vispas samman, under stark vispning tillhåles spadet, och buljongen är färdig.

Ost-cROUTONER.

3 franska bröd, 9 öre, 1 matsked smör 6 öre, litet ostkant 1 öre, summa 16 öre.

Bröden skäras i skifvor och stekas på ena sidan i smöret. Ostkant rifves öfver den stekta sidan och croutonerna införas i ugnen en stund, innan de serveras.

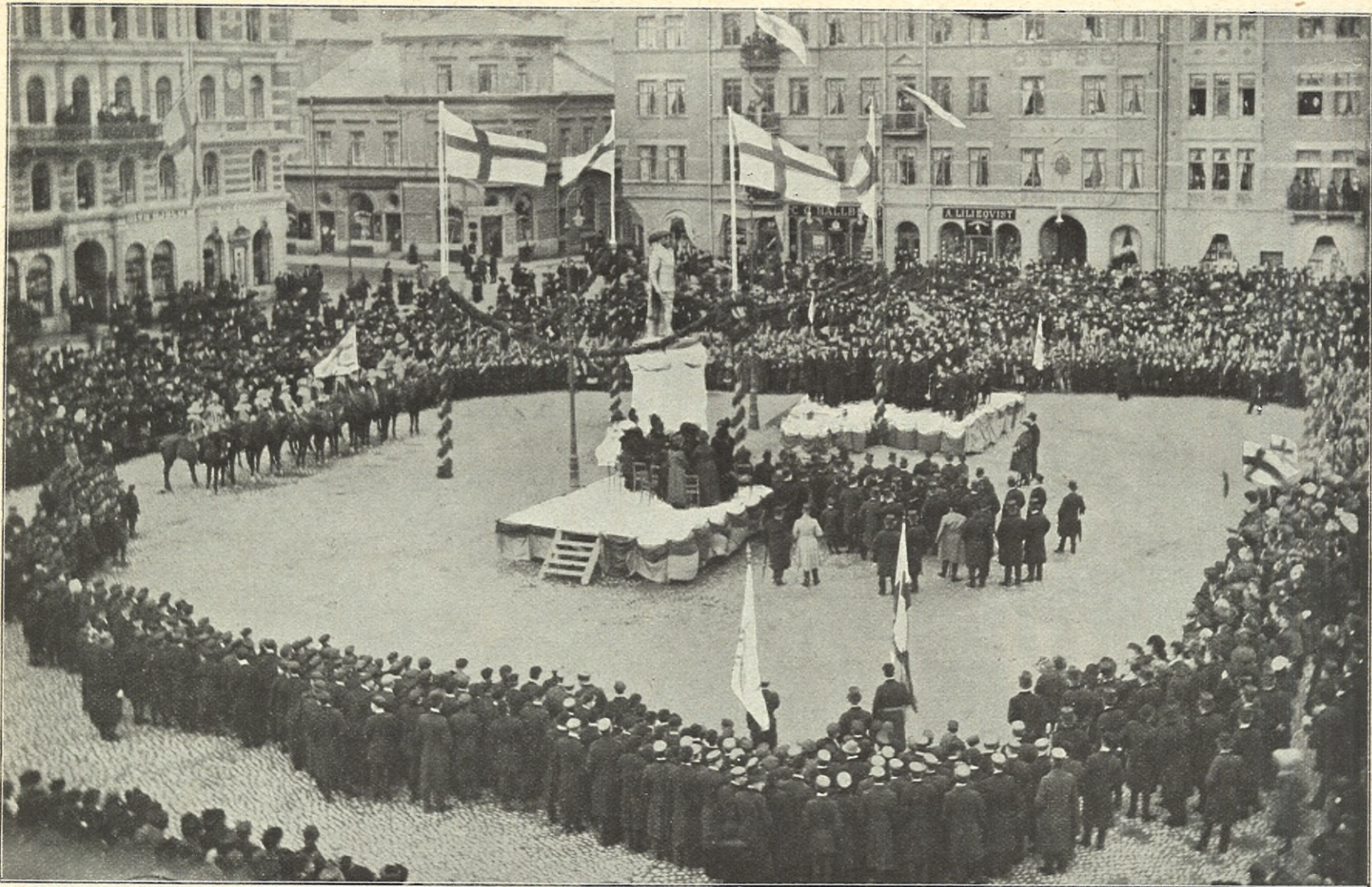
LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditonen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892 2: —
Idun 1893 (nr 1 felas) 2: —
Idun 1904 (med julnumret) 3: —
Idun 1908 (med julnumret) 4: 50
Idun 1909 (med julnumret) 5: —
Idun 1910 (med julnumret) 6: 50
Iduns julnummer 1894 0: 20

Iduns julnummer 1898 0: 20
Iduns julnummer 1901 0: 25
Iduns julnummer 1904 0: 30
Iduns julnummer 1905 0: 30
Iduns julnummer 1908 0: 50
Iduns julnummer 1909 0: 75
Iduns julnummer 1910 1: —

LÄS!

AFTÄCKNINGEN AF GUSTAF II ADOLFS STATY, MODELLERAD AF H. SÖRENSEN-RINGI, Å STORA TORGET I SUNDSVALL. J. TH. HÖGLUND FOTO.

Det var öfverenskommet, att alla de där extra inkomsterna, allt efter som de inflöto, skulle läggas till den i banken befintliga grundfonden. Bankboken låg i pappas öfversta skrifbordslåda, och barnen listade sig allt emellanåt dit för att se efter, hur mycket summan ökats. Men det var för märkvärdigt! 7: 50 hade det stått från början, och de siffrorna ändrades inte. Vågade Julle sig fram med en direkt fråga, blef svaret så undvikande.

Ändå gick det ju så bra med inkomsterna, tyckte syskonen. De hade varit med om ett par af pappas föreläsningar, och äfven om de inte helt och hållet kunnat följa med innehållet, hade de timmarna varit riktiga njutningsstunder, ty hela tiden hade de tänkt på betalningen, som pappa skulle få — till villan.

Stora systers fula, omsydda tantkappa hade blifvit dem alla till ögonfägnad, där den hängde i tamburen, ty den förde alltid tanken på de inbesparade pengarna, som kommit villakassan till godo.

Mamma hade ensam tvättat och strukit in allting till jul utan någon som helst hjälp. Hur det ansträngt henne, då för öfrigt intet arbete i hemmet blifvit åsidosatt, det hade alla med oro konstaterat, men det gällde ju villans vara eller icke vara, och då var intet offer för stort.

Det behöfde man ibland väl komma ihåg. Två gånger i veckan kom grosshandlarsonen vandrande med sin fiollåda. Då hans ringning på tamburklockan genljöd genom våningen, då såg pappa ut som "Abraham på väg upp för Moria berg," påstod Julle, som själf tog det ljudet som signal till en promenad af precis samma tidslängd, som strängaspelet varade där hemma. De öfriga stannade visserligen inomhus, men de ansågo sig själfva som martyrer, och pappa, som måste vara inom samma fyra väggar som det originella artistämnet, honom betraktade de alla som en hjälte utan like.

Hade det inte varit villan, som kräft så dyrt pris, så hade ingen orkat med tortyren. Nu gick det ju, men — ack huru! Pappa tålde inte ett enda ljud mer under återstoden af dagen, och öfver hela familjen låg något af nervös oro, som hade de falska tonerna fastnat dem alla i öronen. Men elevens herr fader, som svärmade för grammofon, var idel tacksamhet, att pappa velat åtaga sig sonens musikutbildning, som alla andra lärare i staden artigt men bestämt afsagt sig, och ofta kom han för att uttrycka sin glädje öfver de goda framstegen, hvilka pappa dock i sin odiplomatiska ärlighet, absolut förnekade, och det tyvärr i mindre väl valda ordalag. Men pengar blef det ändå, tänkte barnen.

*

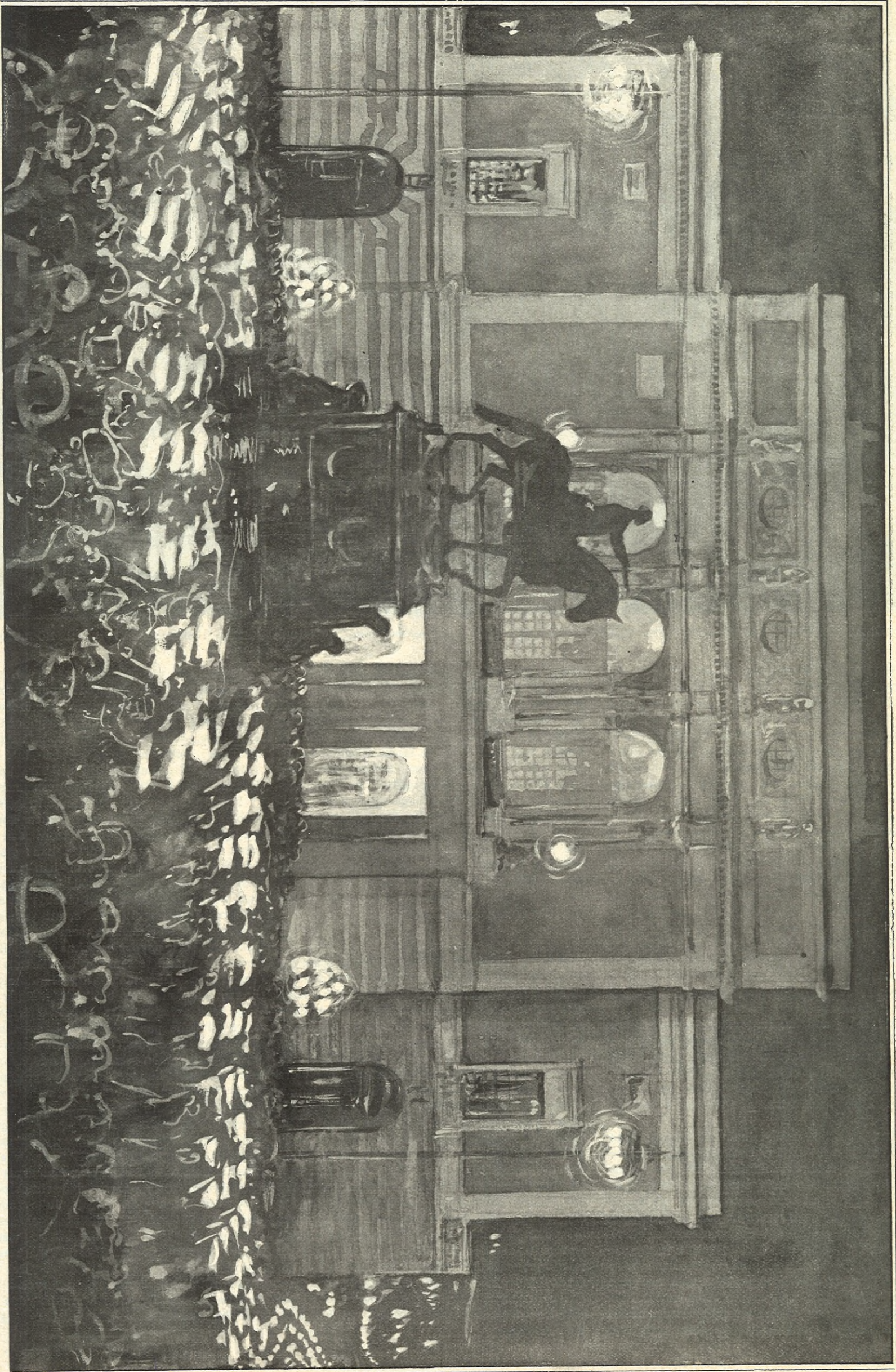
Det af syskonen med feberaktig spänning motsedda nya afgörande villasammanträdet blef utsatt till en lördagskväll. Stämningen i hemmet var hela den dagen ovanligt tung, af hvad anledning kunde barnen inte förstå. Ändtligen var timmen inne. Mammans bankbok låg midt på bordet; i en bit papper hade Julle svept in betalningen för sitt frimärksalbum, och stora syster lekte nervöst med några silfverslantar.

Pappa-ordföranden inledde aftonens förhandlingar med ett kort tal. Det var vackert, som alltid när pappa talade, barnen, men de voro alltför upptagna af hvad som komma skulle för att riktigt följa med. Men det var något om tålmod och uthållighet och kraft att bära en gäckad förhoppning, så mycket uppfattade de. Sedan bad pappa sekreteraren att punkt för punkt genomgå protokollet från förra sammanträdet, så att alla finge veta, huruvida de föreslagna medlen influtit eller inte och i senare fallet orsaken till felberäkningen. Det där lät misstänkt, tyckte sekreteraren, och hans röst lät därför aningsfullt orolig, när han började läsningen.

Punkt ett var emellertid god. Bankboken öppnades, och för hundrade gången kontrollerades, att de 7 kronorna och 50 örena funnos i bankens förvar. Mamma log, och pappa skrattade, då han med afseende på nästföljande paragraf, måste bekänna, att han inte heller i i år kunnat förmå sig till att bära boken till banken för att låta införa räntesumman.

När Julle kom till den tredje inkomstkällan, upplyste pappa, att arbetarpojken kommit in på gymnasiet med goda vitsord och att det varit en fröjd att handleda hans studier, så begäfvad och vetgirig som han varit. Vid lästidens slut hade pojken bedt pappa som inte begärt mer än de till villabygget anslagna 25 kronorna för sitt arbete, att taga emot en dubbelt så stor summa som en ringa ersättning för all pappas myckna tidsspillan och intresse, samtidigt som han framfört ett rörande varmt tack från sina fattiga föräldrar, hvilka kunde offra allt, om blott sonen finge gå den väg hans anlag utstakat. Med hjärtklappning af fröjd hade pappa först tagit emot betalningen, som ju på intet sätt kunde anses vara en blodsugares, men samtidigt hade han, så fin-känsligt han kunde, frågat ut ynglingen om hans framtidsutsikter. Då fick han veta, att hemmet ingenting kunde afstå hvarken för anskaffande af böcker eller kläder åt pojken och att dennes mening var att genast skaffa sig öfvermåttan mycken privatläsning för att i sin mån underlätta sin fars ansträngningar att få debet och kredit att gå ihop. Nå, slutet på historien var ju lätt att gissa. Julle hade också redan strukit ett tjock streck öfver hela paragrafen, då han utan bekräftelse visste, att pappa återlämnat sin välförtjänta arbetslön och att han gjort det med glädje. Det var det enda rätta och naturliga, det tyckte de allesammans, men för villakassan betydde det ett kännbart minus.

(Forts.)

FACKELTÄGET PÅ GUSTAF ADOLFS TORG TILL FIRANDE AF GUSTAF ADOLFS-MINNET. TECKNING FÖR IDUN AF BERTIL LYBECK.

Thegerström

Utställningen

NÄR MAN promenerar omkring uppe på Robert Thegerströms nu öppnade utställning i Konstföreningens lokal, där några af våra mest kända stockholmska personligheter blicka ned från cimaisen, stannar man gärna framför en stor genre — "Två vänner" kallar konstnären den — en tiggargubbe och hans lilla ledsagerska, som rasta på vandrigen i någon fransk by.

Taflan är signerad Concarneau 1882, och det minutiösa målningssättet, motivet och den diskreta färgen samt själfva uttrycksformen visa hän till den mästare inom fransk konst, som då var mängas och ej minst de utvandrade 80-tals svenskarnes förebild — Bastien Lepage.

Det är ur flere synpunkter intressant att stanna och iakttaga detta Robert Thegerströms ungdomsarbete. Det berättar om på hvilken fast grund 80-talets svenska konstnärsgeneration byggde, hur inträngande den studerade sitt ämne och hur väl den målade.

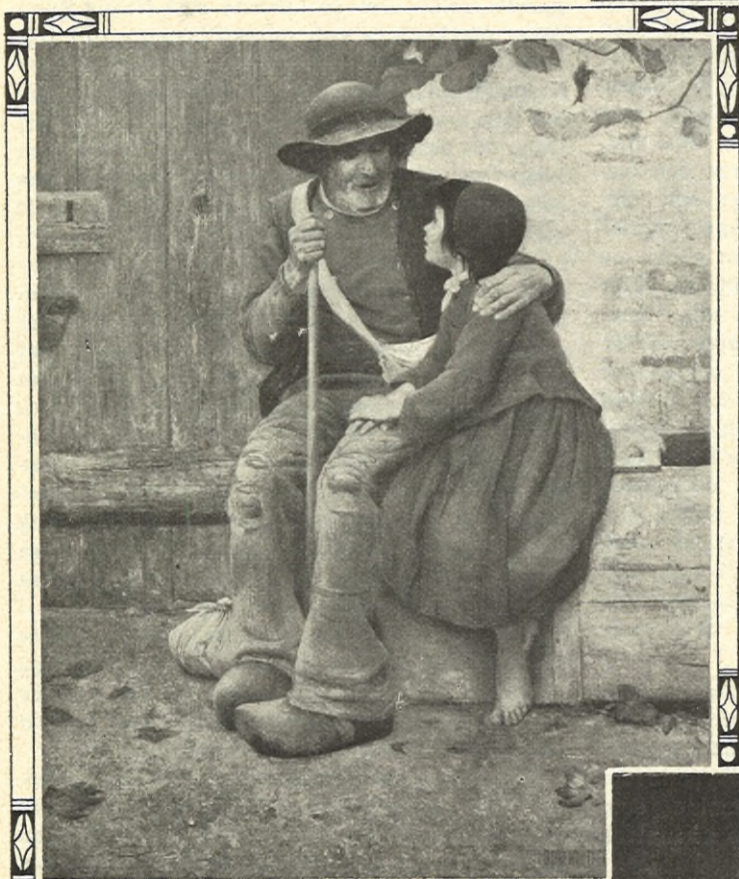

sprung i studiet af denna distinkta franska konst, som ej nöjde sig med antydningar, utan ville klarhet och fasthet i återgifvandet af det sedda.

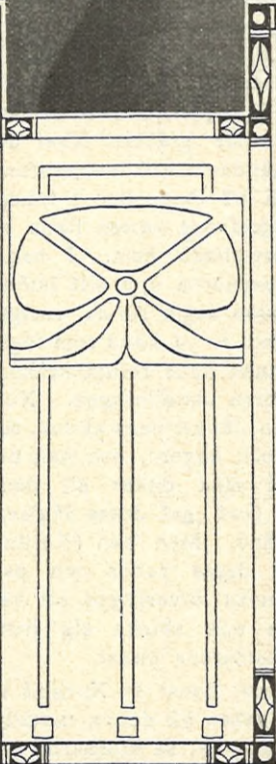
Bland de nya porträtten, som träffas däruppe på utställningen, märkes en särdeles flott målad bild af kyrkoherde S. A. Fries. Det lider intet tvifvel att anletsdragen ha fångats i ett lyckligt ögonblick, ty de spegla en prelatensisk myndighet och ro, som ytterligare betonas af de knäppta händerna. Af öfriga porträtt märkas de af professorerna Danielson och Tullberg, ett af bankdirektör K. A. Wallenberg samt ett af professor K. Kjellberg — alla ägande den schwung och varma färg, som beteckna konstnärens genom åren vunna stil.

Till detta sluta sig några kvinnoporträtt af rätt mycken pregnans och åtskilliga landskap, de senare af en lyrisk hållning, som är på en gång förnäm och populär.

Rob. Thegerströms konst har, enligt anmäla-rens åsikt, ett manligt kynne, men den äger dessutom mjukhet och någonting melodiskt — det är drömmaren, musikern, som emellanåt afslöjar sig.

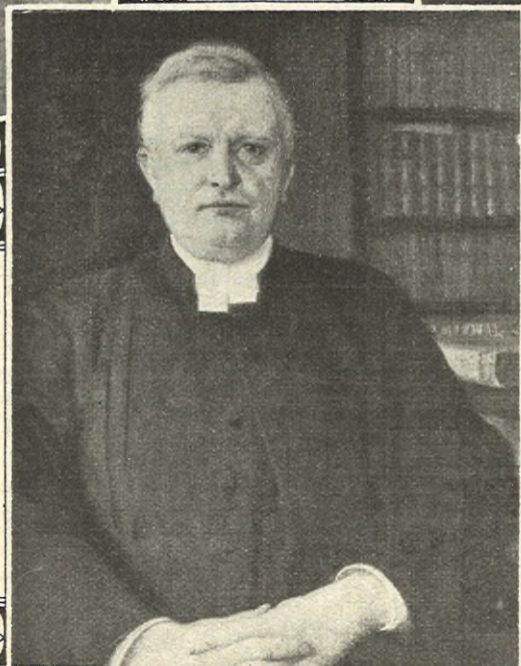
TVÅ VÄNNER.

PORTRÄTT AF FRU E.

Egentligen är det missvisande att kalla detta målningssätt petigt. Där finns intet af ängslan eller knäperi i penseldragen, men väl ett vittnesbörd om ärliga studier och energiskt arbete. Gubbens händer och flickans fot äro utarbetade så noga, att man kan se ådrorna och musklerna under huden, och sådant åstadkommes icke utan att konstnären äger en god portion kunskap om hvad han målar och förmåga att teckna i säkra, stödjande linjer.

Bredvid T:s efterföljande produktion, i hvilken han funnit sig själf och nått fram till en friare penselföring och en mustigare färg, verkar den ifrågavarande taflan onekligen en smula hård, men man kan vara viss om, att allt hvad som finns af skärpa i karaktäristiken, af säker teckning och omedelbart lif hos Robert Thegerströms senaste verk har sitt ur-

DR S. A. FRIES.

Allt som allt tillhör utställningen en af de intressantaste vi haft på länge. Det är alltid en glädje att möta en målare, som precis vet hvad han vill och som kan hvad han vill. Nu finns det tyvärr så mycken tillgjordhet i vår moderna konstutöfning, så mycken floskulös färgkonst, som söker inbilla folk att den är tvättakta, medan den i själfva verket bär svaghetsens märke.

Bredvid den kommer Rob. Thegerströms målarkynne som en befriande kraft; hans ärliga natur förbjuder honom allt känslö- och färgkoketteri. Han är själf full utan pjunk, innerlig utan att bli sentimental — och däri ligger hemligheten med den tillfredsställelse man erfar inför hans taflor.

E. H—N.

Min väninnas hem.

DET VAR EN regnig höstdag. Ute kunde man ej vara, och tråkigt var det inne. Jag hade intet arbete, som intresserade mig, fastän jag sökt till botten af arbetskorgen och plockat fram en mängd böcker ur bokhyllan. Tankarna kommo och gingo — — —.

Om en vecka skall mitt arbete i skolan börja. Under terminen behöfver jag aldrig frukta för, att tiden blir mig lång, ty förutom mitt skolarbete har jag mitt lilla hushåll att sköta. Allt gör jag själf: skurar, städar, tvättar, bakar, lagar mat och därtill kommer lagning af min 11-årige brors kläder, ty min bror har sitt hem hos mig. Allt går bra och jag finner ett sådant nöje i dessa "bisysslor".

Men min väninna, fru Lisa, är ej lika nöjd med sin tillvaro. Hon klagar alltjämt öfver, att hon ej hinner mer än sköta sitt hushåll. Min väninna är välbeställd fru med man och en 10 års pojke. Jungfru vill hon inte ha, ty sådana äro ej att lita på, och de slå sönder så mycket, ja, nu minns jag ej, huru mycket ondt tjänsteflickor åstadkomma enligt fru Lisas utsago.

Så bad fru Lisa mig komma till henne en tid under mina sommarferier. Naturligtvis for jag, ty det skulle bli så roligt få se fru Lisa och hennes hem. Det måste ju vara ett "mönsterhem", eftersom fru Lisa ej hann med annat än sköta sitt hushåll.

Ja, nog minns jag, hur fru Lisa hade det! Två rum och kök och herr T:s arbetsrum. Alla rummen voro försedda med stora fönster, men ändå var där så mörkt, så dystert. I salen, hvad fanns där? Låt mig tänka efter! Framför båda fönstren hängde tunga, täta hemväfda gardiner, som det var något sydt på. Utifrån sågo de stillfulla ut. Blombord, fullsatta med krukväxter, stora härliga bladväxter, stodo framför fönstren och gjorde, att man intet kunde se af naturen utanför, men det värsta var, att växterna hindrade ljuset intränga i rummet. — I ena hörnet stod en buffet. På den fanns litet af hvarje: kaffeservis af silfver, teservis af nickel, te och kaffeskedar, bordställ, äggkoppar m. fl. blänkande föremål. Bland allt annat stodo ett par vaser fyllda med — konstgjorda blommor. — Vid ena kortväggen stod en paneldivan och framför den ett bord. I divanen vågade jag aldrig sätta mig, ty på hyllan fanns mycket. Hörom! I midten en vas med konstgjorda blommor. På båda sidor om den två figurer i gips; så fanns där två porslinslejon och dito hundar. En höna, som värpte ägg, då man klämde på den, och äfven annat fjäderfä, syntes på denna upphöjda plats. Det fulaste, jag någonsin skådat fanns däruppe: en gammal gumma, som hade tretton barn, somliga i förklädet, andra i en påse på ryggen och under armarna syntes äfven sprattlande barn. — Ja, det fanns mycket mer på den där hyllan, men — jag har så dåligt minne.

Mellan fönstren stod fru Lisas skrifbord, men att det inte användes till skrifbord, kunde man lätt se. En dyrbar matta låg ofvanpå bordet (och en under det) ett skrifställ som — saknade bläck, — brefvåg, brefpress, läskdabb och fotografier i oändlighet. Därtill kommo tre bladväxter. Och detta var ett skrifbord.

En dyrbar orgel fanns äfven i salen, men inga noter, ty ingen af de tre voro musikaliska. Per skulle dock lära sig spela orgel, sa' fru Lisa. — Hvad fanns nu mer där? Jo, i ett hörn stod en möbel i grönt, en liten soffa och framför den ett bord, kring det några stolar, allt plyschklädt. Ofvanpå bordets plyschduk lågo några böcker: "Hemmets kokbok," "Gunnar Holms minnen" hette visst en, "Den heliga skrift" (i praktband), fotografi- och vykortsalbum.

Naturligtvis fattades ej en atenienn! Den var från ofvan och ända ner fullsatt med prydnadskoppar, gipskattor, porslinsfrälsare m. m. Intet värdefullt, utan allt var så smaklöst som möjligt.

Så hade fru Lisa stoppade stolar litet hvarstans, och omkring matbordet voro en mängd trästolar placerade. På alla borden lågo färgrika plyschdukar. Golfvet täcktes af en korkmatta med mörk botten och röda blommor och gröna blad och ofvanpå den under matbordet en brokig plyschmatta.

Tapeterna vill jag ej tala om, dem vill jag glömma, så fula voro de. För att pryda väggarna funnos en mängd billiga taflor. Bl. a. ståtade fru Lisa, hennes man och syster i förstoringar. Ofvanför "skräphyllan" hängde en väggbonad, som gaf en ett rätt godt råd till lifs.

— Visst verkar detta rum hemtrefligt, Stina? — frågade fru Lisa en dag.

— Du har så mycket prydnader, Lisa lilla. Tänk, så mycken tid går bort till dammtorkning af allt detta, kunde jag ej låta bli att svara.

— Jag har haft mycket mer, berättade fru Lisa, men Karl tycker inte om det. Du skall få se något.

Hon tog fram en liten näpen kaffekopp af finaste sort.

— O, så vacker! utropade jag. Men Lisa delade ej min förtjusning.

— Hvad skall man med sådana små koppar till? Inte kan man bjuda folk kaffe ur dem, ty då tror de, att man är snål. Vet du, jag fick sex stycken sådana på Lisadagen af min syster. Jag beslöt använda dem till prydnadskoppar och satte upp dem på divanshyllan, men jag fick ej ha dem där för Karl. En dag hade han ställt dit några assietter och tallrikar och försäkrade, att äfven de togo sig bra ut där och att kaffekoppar och öfrigt porslin höra tillsamman. Jag måste förstås ta' bort alltsamman.

Då fru Lisa visade mig linneskåpets innehåll, häpnade jag. Allt, som kunde broderas, var broderadt. Och sådana mängder af allt det fanns!

Numera undrar jag ej på, att fru Lisa klagat öfver, att hon endast hinner sköta sitt hushåll, ty den skall ha godt om tid, som skall hinna sköta krukväxter och damma prydnadssaker, som finnas i sådana massor. Och huru många svenska hem likna inte fru Lisas! Köpen tiden!

GREEK.

Ernst Norlind i Stockholm.

EFTER TRE års frånvaro har Ernst Norlind åter kommit upp till Stockholm från Borgeby med en samling konstverk, som han utställer i Hallins konsthandel. De fylla vackert upp på väggarna, dessa nya alster af hans konstnärliga arbete, det är inte få saker han kan visa fram efter de tre åren. Men hvad bättre är, han kan också visa på en mognare konst, de bästa af hans taflor ha fått något af gamla renässansmästares dunkla djup och must i färgen. Det är alltjämt Skåne han skildrar. Luften ligger tung och våt öfver de bjärtgröna rågåkrarna och de nyplöjda fältens svartbruna fåror, medan ovädersmolnet, som gaf regnet, står gråblått öfver den lilla byn, där ljusen tändas i kvällen, storkarna och trarnorna klifva på långa ben i träsken och hägrarna i vallgravens vatten likna sagans fåglar i sagans förtrollade hem. I hagen sticka de första vårblommorna upp sitt hufvud, och öfver den stilla sjön segla runda, rosiga moln ljudlösa. Norlind är ju känd som fåglarnas målare och vi minnas hans roliga kråkor och skator från den förra utställningen. Nu har Skånes fågel, storken, fångat hans kärlek, och den mystiska tranan och hägern, och han har förmått att utnyttja på sina dukar all den dekorativa prakt som Gud gaf dessa fåglar, hvilka han lät bo i Skåne. Men han (Norlind) har också trängt in i deras vanor och psykologi, och man är ganska öfvertygad att väluppfostrade storkar föra och skicka sig just så som de göra på konstnärens dukar.

I etsningens konst är Norlind mästare, och några små saker på denna utställning äro utsökta i sin art, — se storkarna i boet på takåsen och den hvita bondgården i skymningen, där kvällens sista ljus fångas af molnet, som seglar bort öfver taket, och speglas i kanalens vatten nere i trädgården.

Det hör egentligen icke hit, men kan måhända nämnas att hvad man ser å utställningen endast är en ringa del af Ernst Norlinds konstnärliga flit. Resten har han lagt ned i en stor litterär produktion, som så småningom kommer att nå publiken via Bonniers förlag och måhända på ännu något annat sätt.

I samband med sin Stockholmsvistelse höll Norlind till förmån för Strindbergsinsamlingen en uppläsning af en af Gottfrid Kellers noveller, som visade att han förutom målare och författare äfven är god recitator. Tänk, så mångkunnig, menar läsaren, som ändå inte vet att han därtill är jordbrukare och utlörd guldsmed — —

E. W.

Litteratur.

BOKEN OM ERLAND HÖÖK af Gertrud Almqvist. Sunnerbo fattiga härad i Småland med magra steniga åkrar, tvinnande vattensjuka mössar, vidsträckt ljunghedar, som ha sin korta tid af ödslig skönhet, då de blomma om höstarna, är den trakt, dit Gertrud Almqvist förlagt berättelsen om Erland Höök. Men förlagt är inte rätta ordet, ty mannens historia hör så nära ihop med jorden och folket i det fattiga Småland, att den kunnat upplevas endast där.

Erland Höök är den öppne ljuse svensken med en brinnande fosterlandskärlek, som vill söka sig utlopp i en stor lifsgärning ägnad åt hans älskade land, med godt och rörligt hjärta, där en ådra af mystik kväller djupast inne, med en svensk nobless och opraktisk svensk sorglöshet. Han har alla egenskaper, som göra en man och ädling, men i viljan är det något sjukt, så blir han opålitlig och kan icke behärska sig själf, så vänder sig hans goda vilja i ondt och hans närmaste få lida för hans dygder som hans fel. Han är inte alltid storslagen då, han kan suppa upp hustruns smör- och äggpengar, som hon behöfde till det nödvändigaste, likaväl som han en annan gång kan begå vackra och uppoffrande handlingar för att hjälpa en granne, som inte har utsädesråg, en ung student som vill studera, en främling som är på väg att låta lura sig att köpa jord i Sunneryd, som han en gång gjorde själf. Det är hustrun som får sig kvinnans otacksamma och missklädsamma roll tilldelad att företräda de mindre, familjeogistiska synpunkterna, att göra de små besparingarna där mannen gjort de stora utgifterna, och som trålar till dess hon stupar. Af barnen blir gossen Peter en äkta son af den trakt, dit han kom som barn, när fadern flyttade till Sunnerbo för att ägna sitt lif åt mossodling i fattighäradet, han blir den förslagne gammalkloke affärsman, som med bitterhet vänder sin far ryggen och följer med de andra unga männen från häradet till Amerika. Dottern åter smittas af den dystra, blodiga pietismen, som slagit rot bland fattighäradets fattiga, utsläpade kvinnor, äfven hon blir främmande för fadern, och ensam åldras Erland Höök på sin gård. Men det är en ålderdom full af mildhet och försöning, och det sveper en vind af äkta mänsklig höghet kring mannens ödmjuka hufvud innan slutet. Den ståtliga improviserade upprättelse han får af häradets män, när han sänkes i jorden på Sunneryds kyrkogård, löser greppet hos läsaren af beklämning inför så många olyckor i den oförbehållsamma rörelse, som är ett tecken för författaren, att han arbetat och stridt, så har han också segrat.

Den som känner Smålands landskap och bönder skall konstatera, hur sannt och äkta allt är skildradt utan att därför författaren lagt an på en detaljerad bygdeskildring. Men hvem som helst, som älskar god och ärlig konst, skall glädjas åt, hvad han får af den varan i en bok, där Gertrud Almqvist velat ge af sitt bästa och lyckats.

E. W.

"Från Siljans Sagoland" heter en samling berättelser från Dalarna af Lars Lunell, som börjat utgifvas i en serie rikt illustrerade häften från Minervas förlag. Författaren är icke obekant för Iduns läsekrets och har gjort sig fördelaktigt bemärkt som en grundlig kännare af Dalafolkets lynne, plägseder och lefnadssätt. Han besitter dessutom en vacker lyrisk ådra och en okonstlad, romantiskt folklig stil, som här passar godt till ämnet. Vi anbefalla med nöje verket till alla vänner af det minnesrika landskapet och dess folk.

J. N.

Från scenen

PREMIÄRKVÄLLEN, då Karl Schönherr's gripande folkliga tragedi "För hem eller tro!" gafs på Svenska teatern, företedde salongen en ödslig anblick: långt ifrån fullsatt parkett och nästan tomma rader. Man väntade sig synbarligen en ledsam afton; det fanns hvarken handmålade sidenklädningar eller empirsalonger eller äktenskapsbrott i stycket, endast bönder och religion — och intetdera faller inom den stockholmska premiärpublikens erfarenhetslinje.

Men god, ja, stor och djup konst strömmade den aftonen ut från scenen, och vid det här laget borde det mäktiga dramat vara ett publikstycke äfven hos oss, ty med sin elementära kraft och sina fast och enkelt skildrade människor är det ett folkskådespel i ordets yppersta mening.

En katolsk kejsare låter drifva de Luthersinnade af sitt folk från hus och hem ut i främmande land, och det motivet har gifvit författaren tillfälle att i gripande och stolta scener skildra några tyrolerbönders kamp för sin tro, slitningen mellan den nedärfda kärleken till jorden, till hemmet, och samvetsrösten, som bjuder dem ärligt bekänna sin nya religionsåskådning och lida allt för den.

Skådespelet är byggt med en beundransvärd fasthet och ödena föras med en säker konsekvens mot den slutliga katastrofen. Man söker förgäfvets någon teatereffekt, hvarje handlingmoment är en naturlig följd af känslors och viljors rörelse, hvarje replik ett äkta uttryck för hvad dessa bönder lida, älska och tro.

Öfversättaren-regissören hr G. Klintberg och Svenska teaterns förträffliga artistensemble förtjäna ett varmt tack för att en lödig scenisk skapelse som detta Schönherr's stycke fått komma fram härstädes och, om äfven för kort tid, göra sig hördt i det gycklar-sorl, som numera är allenahärskande på flertalet af våra scener.

På Dramatiska teatern har Björnstjerne Björnsons melodramatiska skådespel "Maria Stuart" förts fram under rätt ostentativa former. Men det är fullt i stil med hela stycket, som larmar och skriker och är rikt på dramatiska kraftställen. Skalden sparade aldrig på effekterna, men han hade också det poetiska geniets gåfva att fylla sin dialog med vackra och schwungfulla ord och träffande reflexioner, hvilka tränga ned i själarna som vattendropparna i den törstande jorden.

Hvad hufvudpersonen beträffar, är hon långt ifrån den Maria Stuart, som historien tagit hand om och gjort så satansk. Det grymma och gåtfulla i hennes natur får endast en flyktig betoning, hvaremot åtskilliga karaktärsdrag, som göra henne till en rätt vankelmodig kvinna, grellt träda i dagen. Brandes påpekar att Björnsons drottning är mindre skildrad genom hvad hon säger eller gör än medels entusiastiska eller nedsättande omdömen om henne och genom de verkningar hon omedelbart utöfvar tack vare sin person, utan att åskådaren rätt förstår genom hvilket trollmedel. "Hon står som i en sky af adjektivistiska benämningar, som af styckets öfriga personer utslungas mot henne."

Fru Bosse rår ju icke för att hennes naturell saknar medel att återge en renässanskvinna som Maria Stuart. Men det måste sägas att hon misslyckades i betänklig grad. Hon blef som en miniatyrmålning i stället för en bild i stora linjer. Och dessutom hade hennes diktation alltför många falska toner. Den som nådde högst i konstnärlig framställning var hr Emil Hillberg som reformatorn John Knox. Figuren, rösten den förträffliga masken och de som i järn uthamrade replikerna öfvertygade åskådaren om sanningen af de ord, som grefven af Morton fälde vid reformatorns graf: "Här hvilas en man, som aldrig i lifvet fruktade en människas anlete." Hr Hedqvist var en förträfflig Rizzio och Bothwell spelades med eruptiv kraft af hr de Wahl. Den svage Darnley, som uppriktigt sagdt är en tråk-Måns med sitt gnäll och sina tårar, gafs ganska bra af

Heinrich Knoté som Sigfrid i "Ragnarök".

hr G. Hillberg. Herr Björn Björnson hade ledd styckets iscensättning och inhöstade premiärkvällen rättmätigt bifall för det liffulla arbetet. Men nog hade teaterns egna regissörsförmågor kunnat göra det arbetet lika bra och teaterns kläna ekonomi därigenom besparats en extra utgift.

Programmen på Intima teatern bytas om med en raskhet, som vittnar godt om artisternas arbetsförmåga, men det tyder också på publikens obenägenhet att infinna sig.

Den bidar synbarligen på de starka litterära program, som bebådats i repertoarförteckningen och hvilkas framförande väl borde utgöra denna scens egentliga existensberättigande i vårt teateröfverfyllda Stockholm.

"Unge grefven", Knut Michaelsons skickligt sammanfogade lustspel i rokokomiljö, låter ju se sig med nöje äfven nu, men då kräfvets ett bättre samspel och en artist med omedelbarare komik i unge grefvens roll än hvad här var fallat, och med känsla för rokokons lätta och eleganta ton. Hr Lavén och fru Molander voro de enda, som verkligen lyckades få fram tidsprägligen.

"För hem eller tro!" på Svenska teatern. Från vänster: Gúbben Rott (hr Riego), Skomakaren (hr Lindström), Landsvägs-Liesel och Kittelflickare Hans (frkn Castegren och hr Kåge), Sandåsbonden (hr Brunius), Skrifvaren (hr Johanson), Cristof Rott (hr Arehn). Ateljé Jæger foto.

och estraden.

Någon längre ljusperiod torde det franska lustspelet "Nattlampan" ej komma att medföra åt Vasateatern. Stycket har ett minimalt rolighetsvärde, och det borde nu stå klart för scenledaren, att publiken är innerligt utledsen på att se franska kokotter och deras älskare och lyssna till deras banala tankeutbyten. Spelet var också ganska stereotyp, men artisterna äro ursäktade: af ingenting blir ingenting.

"Papageno" på Folkteatern har visst i forna dagar varit ett af Södra teaterns gångbara lustspel. Trots att det nu blifvit mycket föråldradt tycks det fortfarande kunna roa en hel del folk med sina oskyldiga upptåg.

En teaterhändelse af mera ovanligt slag i landsorten var uppförandet i Sundsvall häromdagen af ett drama af en svensk författarinna. Det var "Kärlekens rival" af Frida Stéenhoff, som då uppfördes af Olinska sällskapet inför en talrik och intresserad publik. Kärlekens rival är enligt författarinnan vänskapen två kvinnor emellan och konflikten bygges kring en ung kvinna, som slites mellan sin kärlek till en ung man och sin vänskap och tillgifvenhet för en äldre väninna och välgörarinna, som icke vill lämna henne från sig. Dialogen är enligt ortstidningarna fyndig och skarp och ämnet behandlad med största finkänslighet.

Stockholm har i dessa dagar fått begå en musikalisk fest, i det Wagners "Ring" framförts i sin helhet med Münchensångaren Heinrich Knoté i Sigmunds och Sigfrids partier. Hans stora sångarrykte hade kommit publiken att möta med högt spända förväntningar, och det bör erkännas, nu, när gästspelet fullbordats, att hans konstnärskap är ett första rangens. Hans stämma äger hjältetenorens alla erforderliga egenskaper: en verkligt stor volym, klangskönhet i så godt som alla lägen, metallisk fasthet i föredraget och förmågan af mjuk och väl sammanlänkad legatosång. Därtill kommer en dramatisk uttrycksfullhet och ett uppgående i Wagnerstilen, som visar att sångaren står på höjden af modern tonkultur.

Våra egna artister, ingen nämnd och ingen glömd, ha jämväl bidragit med goda konstnärliga insatser, hvarför den väldiga cykeln lämnade ett starkt och ställvis oförgätligt intryck.

Anmärkingar ha naturligtvis också kunnat framställas såväl mot svagheter i spelet och sången som mot regien. Men vår opera tillhör ej dem, som specialiserat sig på Wagner, och det ligger därför i sakens natur, att ett uppförande af "Ring" efter flere års hvila och med den knappa öfningstid, som stått teatern till buds, ej kan äga Bayreuth- eller Münchenföreställningarnas konstnärliga stil.

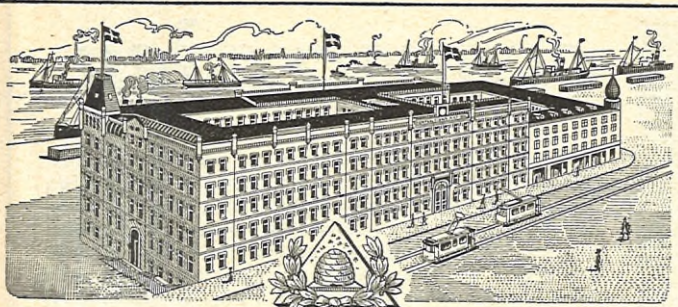
Ägde vi en musikpublik med verkligt intresse för Wagners tonkonst — ty man skall ej inbilla sig att det är den Wagnerska musiken, som nu fem aftnar lockat fullsatt salong till operan, utan nyfikenheten att

få höra en europeiskt berömd sångare — så skulle vi otvifvelaktigt redan haft en operaensemble, som mönstergillt kunnat tolka Nibelungentrilogien. Man får därför vara tacksam för det gynnsamma resultat, som trots allt kunnat vinnas.

Slutligen har anmäla- ren att nämna, att Kam- marmusikföreningens andra konsert försiggick under samma lifliga publiktillslutning som den första och erbjöd ett förträffligt program, representeradt af Brahms, Bach och Haydn.

Af Brahms spelades en djupsinnig och färgrik pianokvintett, f-moll, op. 34, där den mäktigt gestaltade pianostämman glansfullt utfördes af hr Richard Andersson. Det är synd att man ej oftare får njuta af hans fullödiga spel. Intressant var också Bachs pianokonsert för 2 violiner och stråkorkester, och stråkkvartetten af Haydn, op. 74, nr 1, kvarstannade som ett varmt solskens i åhörarnes minne.

ARIEL.

Konfektions-Aktiebolaget
J. A. Wettergren & Co
GÖTEBORG
NORDENS STÖRSTA FABRIK FÖR TILLVERKNING AF
Damkappor, Koststymer, Barnkonfektion.

**Hafre-
Gryn
och
Hafre-
mjöl**

Gyllenhammar

**Gif barn den bästa näring och de växa
upp till friska människor.**

**Gif vuxna den bästa näring och de
förbli friska till sena ålderdomen.**

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmo-
derskurs i Stockholm.
FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 12—18 NOV. 1911

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord;
stekt, färsk strömming med tomatås
och stekt potatis; ägg; mjölk; kaffe
eller te med scones. Middag: Svart-
soppa; gäs, stekt i ugn med rödkål;
vingel med mandelspån.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord;
hafregrynsgrot; stekt sill med gräde
och lök samt potatis; kaffe eller te.
Middag: Köttpudding med blomkål;
nyponsoppa med gräde och skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord;
ragu på gäs (rester från söndag) med
brynt potatis; mjölk; kaffe eller te.
Middag: Vegetariansk jordärtskocks-
puré med rostad bröd; gädda med
pepparkakor och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord;
hafregrynsgrot med mjölk; blandad
låda; mjölk; kaffe eller te. Middag:
kalkotletter med parmesanost och ma-
karoner; krusbärskompott med vispad
gräde och schäferhattar.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord;
risotto; mjölk; kaffe eller te. Mid-
dag: Ärtor med fläsk; plättar med
sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord;
bräckkorf med brynt potatis och ägg-
röra; mjölk; kaffe eller te. Middag:
Kökt brynt lambringa med ris; blå-
bärsoppa med klipp.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord;
»pytt i panna» (rester från fredag) med
rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Mid-
dag: Afredd lammbuljong (spadet från
fredag) med jordärtskockor; korfkaka
med smält smör.

**Begär alltid
Kobbs Thé.**
Peking, Canton, Honkong, Congo,
Zaryans, Maracon, Mandarin.
M. S. Kobbs-Söner, Göteborg.
Sveriges enda specialaffär i Thé.
Etablerad 1809.

A. C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG SVERIGE

Äkta Göteborgs-
Knäckebröd.
Hygienkontrollant:
Dr G. Hjort
af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

**BÄST
ÄR**

**EKSTRÖMS
JÄSTMJÖL**
ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK.

sammans får koka med tätt lock, om-
kring 3 tim.
Katrinsplommon sköljas väl i ljumt
vatten, sätts på i 3 dcl. kallt vatten
jämt 1 msk. af sockret och få koka
tills de äro mjuka. Tio min. innan de
äro färdiga, läggas äpplena, skalade
och skurna i klyftor. — När köttet
är mörkt, toges det upp, skäres i bitar
och lägges i soppskålen. Spadet silas,
skummas och får koka ihop till 1/2
lit. Blodet silas och vispas med mjö-
let och 1/2 lit. af den kalla buljongen;
denna afredning bör stå och svälla
1 tim. Resten af buljongen kokas upp
med spadet, afredningen hälls i u-
nder stark vispning och soppan får
kokas under fortsatt vispning omkr.
8 min. Den lyftes från elden, frukten
lägges jämte sitt spad, kryddorna
samt vinet tillsätts och soppan af-
smakas noga. Den hälls öfver kö-
tet i soppskålen och serveras med gäs-
lefverkorven, skuren i skifvor och
upplagd på särskildt fat.

Gäs, stekt i ugn (för 10—12
pers.). 1 ung gäs på omkr. 6 kg.,
2 msk. salt (30 gr.), 1 tsk. hvitpeppar,
5—6 äpplen, 125 gr. katrinsplommon,
1 1/2 lit. buljong eller vatten.
Beredning: Gåsen svedes öfver
sprit- eller gasläga, hvarefter alla fjä-
derpannor borttagas omsorgsfullt och
gåsen tvättas väl med ljumt vatten och
mjuk borste samt torkas. Hufvudet
med halsen samt vingor och fötter
huggas af och användas tillika med
hjärta lever och muskeltmage till svart-
soppa. Gåsen uppskäres och urtages —
istret uttages och lägges i kallt vat-
ten tillika med det ister som plockas
af tarmarna — sköljes väl i kallt vat-
ten, torkas och gnides in och utvändigt
med kryddorna. Fågeln fylls med äpp-
lena, skalade och skurna i stora klyf-
tor, samt med de förvälda och urkär-
nade plommonen, hopsys, uppsättes och
lägges i långpanna. Den insättes i
varm ugn och öses flitigt med det
fett, som bildas i pannan; när den
är vackert brynt, paspades den ko-
kande buljongen och gåsen får steka,
tills den är mör, hvarunder den öfver-
öses hvar 10:de min. Till stekningen
beräknas 2 1/2—3 tim. Önskas skinn
sprödt, öses gåsen, endast den första
tim., hvarefter den får steka med ugn-
luckan litet på glänt. En half tim-
me innan den är färdig fransilas skyn,
och gåsen insättes åter i ugnen med
1/2 lit. kokande vatten i pannan. Skyn
skummas väl, hopskakas, afsniskas med
köttextrakt och soja och afredes med
brynt afredning: Gåsen upplägges på
fat, trådarna urdragas den skäres och
hoplägges åter, så att den ser hel ut,
garneras med brynt potatis, kruskal
eller persilja och frukten, med hvilken
den varit fylld. Serveras med rödkål
och malingsbogurka.

Fint vingel (f. 10—12 pers.).
20 gr. gelatin (omkr. 12 blad), 6
dcl. varmt vatten, 1/2 citron, 250 gr.
toppsocker, 2 äggvitor, 2 1/2 dcl.
franskt vin, 2 1/2 dcl. rhenskt vin el-
ler sherry.
Beredning: Gelatinet sköljes väl
i kallt vatten och upplöses i det var-
ma vattnet, citronsaften, hvarifrån allt
det hvita bortskurits, citronsaften och
sockret tillsätts och blandningen får
ett uppkok samt får stå 10 min. vid
sidan af spiseln. Äggvitorna vispas
i en blankskurad kastrull tillsammans
med det franska vinet, och gelatin-
blandningen tillsättes under kraftig
vispning. Kastrullen flyttas öfver el-
den och gelet vispas kraftigt, tills
det kokar upp, hvarefter locket på-
lägges, och kastrullen får stå på spi-
selhörnet 10 min. utan att koka. Ge-
let hälls därefter i en uppspänd sil-
duk, förut urviden i ett vatten, och
får själfrinna. Så länge gelet rinner

Mandelspån (24 st.). 2 ark
oblat (à 5 öre st.), 175 gr. sötmän-
del, 2 hg. florsocker, 2 äggvitor.
Glasyr: 1 stor ägghvita, 125 gr.
florsocker, 1 tsk. citronsaft.
Till garnering: 30 gr. sötmän-
del, 15 gr. pistacior, 50 gr. syltade
apelsinskal, 50 gr. sucuat.
Beredning: Hvarje oblatark
delas i tolf lika stora, atflaga fyrkan-
ter. — Mandeln skällas, torkas i ugnen,
drives genom mandelkvarn och stöts
tillsammans med sockret och ägghvita-
torna till en fin och smidig massa,
som tillsättes med mera ägghvita, om
den är för hård. Mandelmassan utbred-
es försiktigt på oblaten och bakel-
sarna läggs på mandelspånformar och
sätts in i en för varm ugn att bli
ljusgula och torra på ytan, men mjuka
inuti. De uttagas, få kallna, bestrys-
kas med glasyren och beströses genast
med de skällade och finhackade mand-
larna och pistacierna, samt de i fi-
na tärningar skurna apelsinskalen och
sucuat, allt väl sammanblandadt. Ba-
kelsarna få ligga kvar på formarna
och sätts åter in i ugnen, så att
glasyren torkar och får ljusgul färg.

Gädda med pepparkakor (f.
6 pers.). 1 gädda, på 1 1/2 kg., 1 li-
ten fetsill, 1/2 ägg, 2 msk. stötta
skorpor, 4 msk. smör (80 gr.), 3 dcl.
kokande vatten, 3 ettöres pepparka-
kor, 2 dcl. gräde.

OXYGENOL

TANDCREME
Med vätesuperoxid.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär pris!
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Föreljningsmagasin: Beridareban-
gatan 27, STOCKHOLM.

Dam-Underkläder.

Damlinnen af prima
madapolam med vackra
broderier, god modell.

N:o I	II	III
Kr. 2.95	3.55	4.10

Därtill passande benkläder:

N:o I	II
2.65	3.55

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,
STUREPLAN.

grunligt igenom, hälls det tillbaka
i silduken. När gelet är klart tillsättes
rhenvinet eller sherry. Gelet behand-
las därefter som härofan är beskrif-
vet. Serveras med mandelspån eller
mandelsprits. — Om så önskas, kunna
2 hg. färsk vindruvur nedläggas i
formen. Litet gelé hälls på bottnen
och får stelna, därpå läggs några
drufvor, så åter gelé, som får stelna,
och drufvor därefter tills formen är
full. Medan formen fylls måste det
öfriga gelet hållas ljumt. — Gelet
kan äfven beredas af likör, t. ex.
anisette, maraskino, rom kirsch m. fl.,
men då toges endast 1 dcl. likör till
9 dcl. vatten.

Beredning: Gäddan fjällas, rensas
på vanligt sätt; hufvudet får sitta kvar
men befrias från gälarna. Den ej ur-
vattnade sillen rensas, sköljes, torkas
och lägges in i gäddan, hvarefter den
penslas med ägget och beströses med
stötta skorpor. En långpanna smörjes
med hälften af det kalla smöret på så
stor fläck fisken upptar, gäddan läg-
ges i och resten af smöret lägges i
flockar öfvanpå. Fisken stekes i varm
ugn omkr. 1/2 tim. under det den ofta
öses öfver och spådes med vattnet.
Pepparkakorna stöts fint och blandas
med grädden. Sillen toges ur gäddan,
som lägges upp på varmt fat och
garneras med persilja. Sisen i pannan
afredes med de upplösta pepparkakorna,
får koka upp samt silas och serveras
i särskild sässkål.

Blandad låda (f. 6 pers.). 4
ägg; 3 kkp. mjölk; 2 msk. stötta skor-
por, 2 hg. stekt eller kokt kött, 1/2
urvattnad sill, 1/2 msk. finhackad per-
silja, salt, socker, hvitpeppar.
Till formen: 1/2 msk. smör, 2
msk. stötta skorpor.
Beredning: Äggen och mjölken
vispas väl, de stötta skorporna till-
sätts och blandningen får stå en stund
så att skorporna få svälla. Köttet
och sillen skäras i fina tärningar
och nedrörs i äggblandningen tillika
med persiljan. Massan afsmakas väl
med kryddorna, hälls i en väl smord
och brödbestörd pajform och grad-
das omkr. 45 min. i ordinar ugnsvärme.
Serveras som frukosträtt med skiradt
smör.

Risotto (f. 6 pers.). 1 medel-
stor portug. lök, 150 gr. smör, 180
gr. carolinargryn, 1 gr. stött saffran,
1/2 lit. god buljong, 2 msk. riven
parmesanost, 1 hg. rökt skinka, salt.
Beredning: Löken skalas, hackas
fint och fräses väl i 1 hg. af smöret
i en kastrull. De sköjlja risgrynen
läggs i jämte det fint stötta saffranet
och omrörs öfver svag eld; tills de äro
väl blandade med smöret. Då tillsättes

Vid bakning af rågröd

i hemmen händer ofta
att brödet blir tungt
och får s. k. degra-
der. Detta ledsamma
förhållande undviks
om man jämte jästen
tar till hjälp litet
Lagermans Bakpulver
Tomten.
Se bruksanvisningen.

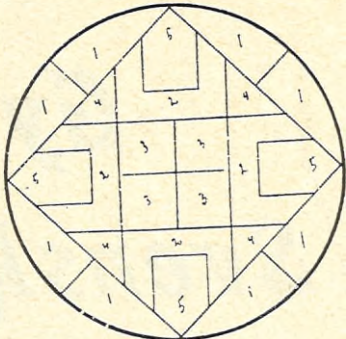
GAS

är det lämpligaste bränslet för matlag-
ning och vattenvärmning.

Gör ett besök på
Stockholms Gasverks Utställning,
Kungsgatan 14.
Rikstelefon 28 98. Allm. telefon 40 57.

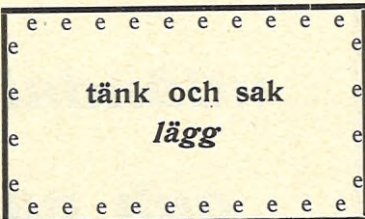
Gasstekugnar utlämnas på prof en månad gratis.
Spisar mot en kvartalshyra per kr. 2: 60 till 3: 60.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 41. CIRKELN.

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen. Första priset: Fr. Aslög Rystrom, Helsingborg. Andra priset: Fr. Elma Fridolfson, Hedvigsfors.

TIDSFÖRDRIF. REBUS.

tänk och sak
lägg

METAMORFOS.

Masens gröna blad. Bilda af de bokstäver som ingå i ofvanstående ord benämningen på en af årets dagar. Hubert.

TREKANT.

1	4	1	3	6	2	4	3
2	1	5	4	12	7	9	
3	3	4	11	7	8		
4	6	12	7	10			
5	2	7	8				
6	4	9					
7	3						

Utbyt siffrorna mot bokstäver och placera dessa så, att orden i de hvarandra motsvarande lod- och vågräta

Hylins Operaserie.

Regementets dotter.
Marie:
HELL, HELL, DIG EDE C
VÄLKUTERS GODA FÉ
DU GENOM DIN ODEUR
ALLA JU TJUSA BÖR.

raderna blifva lika. Orden äro: 1) modern restaurant, 2) påbud, 3) är ett djur, 4) klandervärd vana, 5) står ibland som ett hinder, 6) mått, 7) bokstaf. Ursula.

OMKASTNINGSSUPPGIFT.

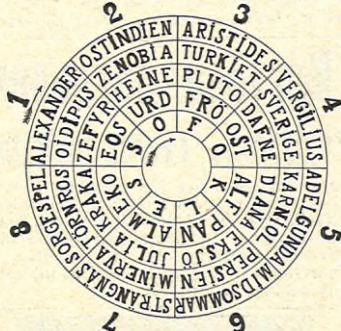
Omkasta bokstäfverna i de 9 fingerrade orden, så att verkliga ord bildas. Alla dessa äro namn på svenska städer, eller andra välkända platser:

- Gäslisan
- Lanasved
- Urkani
- Sanituskel
- Starrdörn
- Rasak
- Davuledal
- Sjönäs
- Hvitdrösekuld.

Begynnelsebokstäfverna gifva namnet på en svensk stad. Murre.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 44. CIRKELGATAN:

ANAGRAMMET: Farmor, morfar, farmor.

Alla svaga barn böra få Vasens (f. d. Nordstjernans) stärkande Järnpreparat »Ferrol». Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages. Aptitgivande ökar det hastigt kroppsvikten. På alla apotek till 2 kr. fl.

kröp upp i hans knä och började framlägga sina skäl för existensorättigheten af »Föreningen för kvinnans politiska rösträtt» plus en hel del andra föringar.

Mannen hörde på med ett outgrundligt leende.

I början pratade Elsa endast för att hålla honom från tidsningsläsandet, men så småningom lifvades hon af sitt ämne och tog i på allvar.

»Och där sitter t. ex. på en bank en kvinna, som varit där i många år och kan sköta nästan hvilken plats som helst under semestrarna. Hon har kanske 15—1800 kronors lön och 14 sager fjortion dagars semester. Så kommer där en pojkspoling som elev. Hon skall lära honom allting. Han kanske inte ens vet, hur en växel ser ut, och ordet »diskontera» kan han nätt och jämnt stavfa till. Så kom ett år eller två har han hunnit upp i 2,000 — ja, kanske ändå mer, och tar gladeligt en månads semester, och det kanske under bästa tiden till. Är det, jag bara frågar, är det, som det skall vara?» Fru Elsa var het och ifrig och ögonen blitrade.

Mannen följde hennes minspel med ett förälskad uttryck. Han hade inte följt med hvad hon sade, men när hon nu tystnade, förstod han, att han måste svara.

»Om det är som det skall vara? Jo, det är det visst det,» och han drog henne häftigt intill sig och kysste henne lidelsefullt.

När Elsa äntligen gjort sig fri från hans effektiva svar, såg hon både ond och lycklig ut.

»Äsch, du begriper inte den här saken, min lilla vän,» sade hon öfverseende, »och därför ska vi inte tala om den vidare. Jag tror det är bäst jag sköter mina föringar för mig själf.» Och hon började ånyo med sitt arbete. Lugnet hade inträdt och tidningens förelästes under fullkomlig vapenhviva.

Fru Elsa Berg var en ung fru, som inte förstod konsten att låta de husliga angelägenheterna sluka hennes intresse. Hon var nog hvad man kallar »huslig», ty hon kunde både laga mat om det gällde — och god sådan därtill — och sköta hemmet, så det var nätt och treffligt, men hon hade äfven hvad man kallar »ideella intressen».

Hennes roligaste tidsfördrif var läsning, och i smyg sysslade hon äfven mycket gärna med skriftställer, men det var rysligt bemylligt förstås. Inte ens mannen hade en aning om att hon om kvällarna, när han var borta, drog ut en låda i linneskåpet — ty skrifbord ägde hon ej — och tog fram en diger portfölj med både färdiga och under utarbetning varande manuskript, som hon med kärleksfull hand ordnade om och igen. Hon riktigt njöt, när hon med en rysning af välbehag slog sig ned vid salsbordet och i kvällens stillhet tog fram sina skatter, sedan barnen gått och lagt sig, och hon varit och läst bönerna med dem inne i barnkammaren. När äntligen allt var lugnt därinne, tände

Lejon Dantur
PRIMA KVALITÉ
BÄSTA UTFÖRANDE
Finnes i alla väl sorterade Sybehörs-Manufaktur- och Kortvaruaffärer.

buljongen, litet i sänder, under det grynen röras flitigt med träslaf. Risgrynen få därefter sakta koka med lock, under det de ofta röras om, tills grynen äro mjuka och börja mosa sig. Anrättningen afsmakas med resten af smöret, parmesanosten och den i fina tärningar skurna skinkan samt salt. Serveras som frukost- eller mellanrätt.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 45 HISTORISK GÅTA.

Är X dog en svensk konung. Ett år och ett halft sekel efteråt dog hans son, och ett sekel efter är X dog sonens systerson. Alla tre personerna voro svenska kungar. Hvilka voro de?

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 19 november. Å kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 44.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:a pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

Fyrtornets RADHES
Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 oktober 1911.

Tillgångar:	Skulder:		
Kassabehållning	1,924,764:60	Aktiekapital	15,000,000:—
Obligationer	7,464,019:50	Reservfond	4,400,000:—
Fastigheter o. inventarier	4,649,577:02	Dispositionsfond	200,000:—
Reverser med hypotek af diverse	49,117,625:32	Pensionsfond	116,105:28
Växlar	29,373,541:88	Depositions- & Kapitalräk.	51,999,869:91
Kreditiv- o. Kontokurant-räkningar	15,468,266:52	Sparkasseräkning	21,462,333:13
Hos inhemska banker	727,556:66	Upp- & Afskrifnings- o. Kontokurant-räkningar	11,042,479:47
» utländska banker	1,021,833:05	Postremissväxelräkning	1,216,095:60
Å andra räkningar	3,261,651:48	Till inhemska banker	1,556,658:11
		» utländska banker	1,312,028:21
		Å andra räkningar	4,703,266:32

Kronor 113,008,836:03

Kronor 113,008,836:03

Har Ni någonsin tänkt efter

hvarför Ni ofta har så stark hjärtklappning? Helt säkert dricker Ni bönkaffe ända sedan barn- domen. Kathreiner hade bekommit Eder bättre.

»Det är fråga om Eder hälsa.»

Serravallo's

Kina-Vin med Järn.

Vid Hygieniska Utställningen i Wien 1906: Statspris och Hedersdiplom samt Guldmedalj.

Stärkande medel för svaga, blodfattiga och rekonvalescenter. — Aptitretande, nervstyrkande, blodrenande medel. Förträfflig smak. Öfver 7,000 rek. af läkare.

J. Serravallo, Kungl. o. Kejs. Hoflev., Triest (Österrike).

Till salu & apoteken i flaskor om 1/2 l. å Kr. 2,50 o. om 1 l. å Kr. 4,50.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER
Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Gymnastikdirektörsexamen
afgäges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. **kapt. J. Thulin, LUND.**

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästarsamuelsgatan 70.

Dr Elin Beckmans Heltuftsanstalt,
Västmannag. 3. Riks 105 52. A. T. 707.
Rådfrågningstid hvard. 1/2 3-4. Behandling af reumatism, gikt, efterbehandling af ledsador, neuralgier, frostskador o. lämpliga fall af börjande ålderdomsbrand. **Obs!** Behandling kan äfven anordnas i hemmen.

Nya Alkoholisthemmet
är öppnadt och mottager damer som behöfva skötsel o. vård. Fint, väl ordnadt hem. Frisk, vacker trakt nära Sthlm. Prospekt o. förfrågningar genom hemmets läkare, med. dokt. Carl Sebardt, Regeringsgatan 123, Sthlm.

Oatine användes mot den skarpa höstluften. Denna kraftiga, snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker och klar. Äkta endast i hvitburk med grönt lock. The Oatine Co., London, Oatine-Hafre-Crème, Oatine-Hafre-Tvål, Oatine-Hafre-Puder, Oatine-Hafre-Balsam
säljes öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 o. Drottninggatan 63, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdssartiklar.
Dambindor 95 öre pr. duss., med lifband 1.25. Stickedé d. o. Sprutor, Sköljkannor, Bräckband, Nappar o. Bindor. Landsortsorder exp. omgående. Rek. från 5 kr fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

För röda Händer
och alla frostskador, äfven fleråriga, samt **ekzem** är kylbalsam "Gull" erkänt absolut **enda** säkra botemedel. För gam. frost i händerna åtgä 2-3 fl. I parfym- o. sjukvårdsaff. samt hos **Wilh. Becker** à 1 kr. pr. fl. Till landsort. m. efterkr. gm A. W. Nording, Biblioteksg. 11, S. G. Sundin, Drottningg. 65, Sthlm samt hos parfymaff. i Göteborg, Vänersborg, Örebro, Falun, Uppsala, Gefle, Söderhamn m. fl.

Momentan. Bästa färgmedel för hår och skägg. Är för hälsan oskadligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej vid tvättning. Pris 5 kr. pr. sats.
Ziwertz Eftr., Göteborg.
Återförsäljare rabatt.

Javana Lelu
det bästa medel för erhållande af långa ögonfransar och tjocka ögonbryn. Pris 6 kr.
Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Misspyrdande härväxt borttages för alltid med **Trianon-pasta** utan efterlämnande af märken eller rodnad i huden. Absolut ofarligt, luktfritt medel - icke pulver. Bättre än elektrolytisk behandling. Användes dagligen med osviklig framgång i min praktik för skönhetsvård, vid behandling såväl i ansiktet som å kroppen. Pris 5 kr., till landsorten mot postföskott. Försändes diskret. **Maria Baquist,** Biblioteksgat. 6-8, Stockholm. Riks Norr 390. Allm. 22662.

BALSAMIN
återgifver grått hår dess ursprungliga färg på kort tid. Pris kr. 3.- + porto mot postföskott.
Buttericks Mönsteraffär, Malmö.

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •**
- Etableradt i Stockholm 1880 -
1:a Anthracit
Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

MAGGI'S
Buljong-Tärningar
äro bäst!
1 Tärning gifver 1/4 liter finfin buljong.
Namnet MAGGI garanterar alltid en utmärkt kvalitet

Maggi-Bolagets Nederlag, Stockholm, Norra Bantorget 22. A. T. 186 29. R. T. 30 91.

Joh. Lundström & Co A.-B.
KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88
	22 20	Strandvägen 17	60 19
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60

ALLM.

F. Platau,
Perukfabrik & Hårhandel,
2 Hovedvagtgade 2, Köpenhamn.
Moderna hårarbeten för Damer och Herrar.
GEOLIN är utan gensägelse världens förmästa Puts-
öräm. Till salu öfverallt.
Partinederlag: **Thorwall & Co,**
Har erh. 7 Gulmed. o. 2 Gr. Pr. Stockholm. R. T. 77 77.

Äkta Hårnät
bäst och billigast direkt från Svenska Hårnätimporten, adr. Stockholm Vä. Stort prof mot 85 öre i frimärken.
Misspyrdande härväxt aflägsnas för alltid medelst elektrolytisk behandling. Rådfråga läkare om metodens tillförlitlighet. **Hilma Mårtensson** (specialist), Drottninggatan 27, Helsingborg. Tel. 15 77.

Begär upplysningar
om Kefir-mjolk af Apot. V. Karlin, Stockholm C. a.
Det té, som drickes vid **engelska** och **spanska** hofven är **Melrose & Cos** utmärkta té.
Detta té säljes i originalförpackningar à 1/4 o. 1/2 kg.-burkar à 4, 5, 6 o. 8 kr. kg. af **Ellen Lithman**, 83 Östermalmsgatan. Tel. Östern. 764.
Snöhvitt tvätt på några minuter. Endast 1/10 af förut erforderligt arbete. Kläderna hålla dubbelt så länge. Bruksanvisning gratis och franko. Kölnelagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

Annonsera i Idun.

MYRSTEDT & STERNS AKTIEBOLAG
STOCKHOLM. • Kgl. Hofleverantör. • KUNGSGAT. 5.
Allm. Tel. 45 67. Rikstelefon 5 63.

Sveriges största Specialaffär i
Mattor, Möbelyger, Gardiner, Möbler
m. m.
Största lager orientaliska mattor.
Allt till mycket låga, bestämda priser.

H. G. Söderbergs Imp. A.-B.
3 NYBROGATAN 3
1:ma ANTRACIT
STENKOL, COKES
Varumärke. ALLM. TEL. 25 82, 4 51, 12 82. • RIKSTEL. 5 75, 59 14, 118 12. Varumärke.

Svenska Slöjdföreningen
utlottar årligen i fyra dragningar mönstergilla alster af konstindustri, konsthandverk och konstslöjd i värde varierende från kronor 6,000, 5,000, 4,000 etc., etc., intill 25 kronor per vinst. Lott för helt år 15 kronor eller med omättning, till 2 kr., 3 kr., 4 kr. och 6 kr. per respektive klass. Återstående dragning den 14 december.
Utställning och lottförsäljning 16 Birgerjarlag.

I ALLA HEM
fordrar modern hygien att rengöring verkställs med sugluft. **Svenska Hand-Dammsugaren "Sanitär"** åstadkommer stor lindring och bättre utfört arbete. aflägsnar fullständigt allt damm ur Mattor, stoppade Möbler, Sängkläder, Gardiner m. m. Arbetar precis på samma sätt som kraft-dammsugare d. v. s. med Sugluft, är Effektivast, Lätt-handterligast, Starkast. Möbler o. Mattor etc. behöfva ej flyttas ur rummet. **Obs!** Svenska Dammsugaren "Sanitär" är försedd med alla förbättringar, såsom munstycken för olika användande, gummitätningar m. m. **Pris kr. 25.** Fullt betryggande garanti lämnas å hvarje apparat. Emballage och fraktfritt. Prospekt o. intyg franko. Demonstreras dagl. kl. 9-5, samt i hemmen efter telefonorder hos
Aktiebolaget Praktiska Nyheter, SVENSKT FABRIKAT
Centralpalatset, ing. fr. Jacobsg. Rikstel. 12068. Sthlm Tel. 19924. Stockholm.
Försäljes af: Järnhandlare, Bosättningsmagasin, Möbelhandlare och Matt-handlare samt pr efterkräf.

Just i dessa dagar, då ägg äro så oerhördt dyra, borde hvarje husmoder inse fördelen af att använda **Holbrook's Ägg-Pulver** till alla sorts bak och matlagning. Ersätter ägg. Betydligt billigare än ägg. Säljes i specieraffärer till 75 öre pr burk. Svensk analys medföljer hvarje burk. Finnes ej Holbrook's Äggpulver hos Eder handlande, så tillskrif undertecknad, som anvisar hvar det finnes att köpa. Partinederlag hos A. E. LJUNG, Malmö.

Förbättring af ansiktsdragen OBS! Snabbtändande veckor!
såsom höjande af näsprofilen och utfyllande af insjunkna partier medelst injection af fast paraffin, förminskning af för stor näsa, utplånande af djupare rynkor och ansiktsveck enligt amerikanska "facial extension"-metoden, smärtfritt borttagande af ansiktsvärter, födelsemärken o. d., utföras å mitt institut för skönhetsvård af erfaren svensk läkare. Meddelande om dagarna för emottagning liksom alla upplysningar i öfrigt lämnas af
Fru Maria Enquist,
Biblioteksgatan 6-8, Stockholm.
Allm. 22662. Riks Norr 390.

Ferrin
Apoteket Lejonet, Malmö.
Finnes äfven i form af
Tabletter.
Fås på apoteken.

CLARA LJUS
Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrifves af många läkare.

Clara Stearinljusfabrik,
Lars Montén, Stockholm.

**THULE-
PRALINER**
HÄRLIGASTE DESSERT

Dr Reichs Kaffe och Dr Buchs Banan-Kakao
äro idealdrycker för hemmen. Kaffet 1 kr. 1/2 kg., Kakao 1.10 pr 1/2 kg. paket. Direkt försäljn. från **Werner Holmstedt** Nederlag 4 Bryggareg. Sthlm. Prof. o. prospekt sändes mot 20 öre i frimärken. Ombud antagas på alla platser.

Med detta nummer följer Iduns Romanbilaga, ark 4.